

BUDGETUNDERLAG
2010–2012
KULTURRÅDETS
SKRIFTSERIE 2009:3

Tryck: KPH Trycksaksbolaget AB/Intercopy AB, 2009
Foto omslag: Mats Bäcker, Julius Caesar på GöteborgsOperan
© Statens kulturråd 2009
ISSN 1654-210x
ISBN 978-91-85259-63-2

Statens kulturråd, Box 27215, 102 53 Stockholm Besök: Borgvägen 1–5
Tel: 08 519 264 00 Fax: 08 519 264 99 E-post: kulturradet@kulturradet.se Webbplats: www.kulturradet.se

KULTURRÅDET

INNEHÅLL

Förord sid. 5

1. Sammanfattning sid. 6

2. Kulturrådets manifest sid. 7

3. Samverkan för förnyelse och utveckling sid. 8

4. Aktuella frågor inom Kulturrådets ansvarsområde sid. 10

5. Förslag till regeländringar sid. 26

6. Formella tabeller enligt förordning sid. 27

Bilaga sid. 31

FÖRORD

Kulturintresset är stort i Sverige. Det visar några aktuella kulturvaneundersökningar. Men trots att kulturintresset både ökat och breddats är det fortfarande i hög grad förknippat med utbildningsnivå och social tillhörighet. Insatser inom kulturområdet är viktiga, inte minst i en tid av allmän oro på finans- och arbetsmarknaderna. Att ta del av kulturupplevelser och ges möjlighet till eget skapande gör att människor utvecklas och växer och står bättre rustade att möta de krav som finns i dagens samhälle. Konst och kultur kan ge både nya insikter, vara utmanande, stimulera kritiskt tänkande, ge nya infallsvinklar på svåra frågor och ge glädje, avkoppling och skönhet. Det är därför både en angelägenhet och en utmaning för den nationella kulturpolitiken att verka för att konst och kultur når ut till fler människor. Ökade forsknings- och utvecklingsinsatser och andra kunskapshöjande åtgärder inom det kulturpolitiska området behövs också för att fördjupa analyserna kring de hinder som finns för människors möjligheter att ta del av kultur.

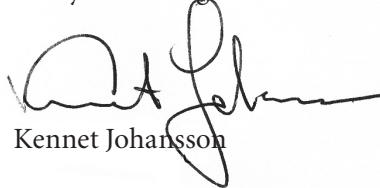
En förutsättning för att konst och kultur av hög kvalitet ska kunna skapas, förnyas och spridas i hela landet är att kulturinstitutioner och fria kulturutövare ges goda villkor i sitt arbete. Det är också betydelsefullt att det inom det konstnärliga arbetet ges möjlighet att experimentera och pröva nya uttryckssätt, nya former för samverkan och stödja idéutveckling. En fortsatt och förstärkt samverkan mellan central, regional och lokal nivå är en viktig förutsättning för att kunna utveckla både ett medborgarperspektiv som innebär att kulturen ska vara tillgänglig för alla och ett konstperspektiv som tar sikte på att stödja och främja konstnärlig verksamhet präglad av hög kvalitet och mångfald. En ökad gemensam kraftsamling för kulturen ger förutsättningar att ytterligare föra in konst och kultur inom andra delar av samhället så att kulturen får en reell ökad betydelse i samhällsutvecklingen. Kulturrådets förslag till ökade kulturinsatser för åren 2010–2012 ska ses i ljuset av ovanstående.

Kulturrådet har idag en betydelsefull roll i uppdraget att verkställa den av regering och riksdag beslutade nationella kulturpolitiken. Kulturrådets uppgift att föra samtal och dialoger, stödja forsknings- och utvecklingsarbete och på olika sätt bredda kunskapsunderlaget, informera om kultur och kulturpolitik samt fördela bidrag samverkar på ett konstruktivt sätt till att driva på och stimulera den kulturpolitiska utvecklingen. Kulturrådet vill utveckla alla dessa delar av uppdraget.

Kulturutredningen har nyligen presenterat sina om-

fattande förslag inom det kulturpolitiska området. Inom museiområdet har Museikoordinatorn lämnat förslag om hur samverkan kan utvecklas mellan museerna. Tiden har inte medgivit att Kulturrådet har kunnat ta hänsyn till utredningarnas förslag i detta budgetunderlag. Kulturrådet kommer i särskild ordning att yttra sig över förslagen. De förslag och synpunkter som lämnas i budgetunderlaget har sin utgångspunkt i Kulturrådets manifest för en reformerad kulturpolitik och genomgången av aktuella frågor inom Kulturrådets ansvarsområde.

På styrelsens vägnar

Kennet Johansson

1. SAMMANFATTNING

I Kulturrådets manifest för en reformerad kulturpolitik lyfter Kulturrådet fram behov av att öka kulturens roll i samhällsutvecklingen, förnya och utveckla kulturpolitiken, förstärka kunskapsutvecklingen och förbättra finansieringen inom kulturområdet. Dessa ställningstaganden är utgångspunkter för de förslag och synpunkter som lämnas i budgetunderlaget. Kulturrådet lyfter också fram behovet av att utveckla samverkan mellan stat, landsting/regioner och kommuner liksom mellan kulturområdet och andra samhällsområden. I budgetunderlaget görs vidare en genomgång av de konst- och kulturfrågor som faller inom Kulturrådets ansvarsområde samt förslag som föranleds av genomgången. Kulturrådets förslag till resursförstärkningar 2010–2012 kan delas in i följande tre områden:

Kostnader med anledning av kulturpolitiska initiativ

- Stöd till konstnärlig och kulturell förnyelse och utveckling, 60 mnkr
- Ökat stöd till fria grupper inom scenkonst, musik, bild och form samt kulturtidskrifter, 35 mnkr
- Stöd till Unga Klara, 3 mnkr
- Utvidgning av Skapande skola till hela grundskolan, 100 mnkr
- Förstärkning av internationella insatser, 28 mnkr
- Insatser för jämställdhet, 3 mnkr
- Kulturområdets kompensation för pris- och löneutvecklingen, 22 mnkr

Kostnader med anledning av omvärldsförändringar

- Kompensation för ökade pensionskostnader, 20 mnkr
- Beskattning av utomlands bosatta artister, 15 mnkr
- Ökat stöd till sysselsättning och kompetensutveckling inom kulturområdet, 45 mnkr

Kostnader med anledning av behov att utveckla Kulturrådet

- Förstärkning av Kulturrådets arbete inom kunskapsuppbyggnad, bidragsgivning och informationsspridning, 8 mnkr

Totalt omfattar Kulturrådets förslag 339 miljoner kronor, varav 45 miljoner kronor föreslås bli finansierade genom överföringar från arbetsmarknadsbudgeten, 100 miljoner kronor från utbildningsbudgeten, 7 miljoner kronor från integrations- och jämställdhetsbudgeten, 28 miljoner kronor från utrikesbudgeten och 35 miljoner kronor från finansbudgeten.

Därutöver föreslår Kulturrådet ett antal bemyndiganden för att kunna öka långsiktigheten inom olika delar av kulturområdet.

2. KULTURRÅDETS MANIFEST

Kulturrådets styrelse redovisade i juni 2008 i ett manifest sin syn på ett antal strukturfrågor, som bedömdes särskilt viktiga för att kulturpolitiken ska få trovärdighet och bli väl underbyggd. Manifestet har lämnats till Kulturutredningen och Kulturdepartementet. Manifestet tar sikte på följande fyra utvecklingsområden.

Gör kulturpolitiken till en spjutspets!

Kulturrådet vill

- verka för att kulturpolitiken får en mer framträdande roll i samhällsutvecklingen och utgår från ett helhetstänkande.

Kultur är sedan länge viktig i människors liv och i ett demokratiskt samhälle. Under senare år har kulturpolitiken också fått en allt större betydelse i samhällsutvecklingen. Kulturen får verklig betydelse i samverkan med andra krafter där den kan tillföra en viktig dimension till andra områden. Inte minst på regional och lokal nivå finns kulturfrågorna ofta med i dagens diskussioner om vad som är viktigt i framtidens samhälle. Det är en positiv utveckling som också ställer krav på stark medverkan från nationell nivå. Kulturens roll i utvecklingen av ett hållbart samhälle är exempel på frågor som behöver diskuteras. En ökad samverkan behöver utvecklas mellan kulturpolitiken och andra politikområden liksom mellan nationell, regional och lokal nivå för att utveckla och tillvarata kulturen i samhällsutvecklingen.

Förnya och utveckla kulturpolitiken!

Kulturrådet vill

- att fritt disponibla medel tillförs för nyskapande satsningar inom kulturområdet,
- att regeringen ökar friheten för Kulturrådet att omfördela medel mellan olika ändamål,
- utveckla rollen som kulturlivets internationella samordnare,
- verka för ökade möjligheter för stöd till internationellt kulturutbyte och samverkan inom kulturområdet, även inom ramen för det svenska biståndet,
- medverka i lanseringen av svensk kultur utomlands.

Samhällets insatser inom kulturområdet utgår från att tillgänglighet till kultur är en rättighet för landets invånare. I ett samhälle där konsten ska kunna engagera och utmana och spela en viktig roll måste den ges möjlighet till förnyelse, gränsöverskridande verksamhet och att

pröva nya former för samverkan. Befintliga institutioner och strukturer behöver vitaliseras. En vital kulturverksamhet måste ges möjlighet att utvecklas utifrån konstnärernas och kulturskaparens egna tankar och idéer. Det behövs därför en god tillgång till rörliga medel. Impulser utifrån är också viktiga delar i den konstnärliga förnyelsen. Utbytet och samverkan med konst och kultur från andra länder behöver förstärkas.

Förstärk kunskapsutvecklingen!

Kulturrådet vill

- att forskningsmedlen kraftigt förstärks,
- att myndigheten ges de resurser som behövs för att fullt ut kunna fungera som kultursektorns strateg och kunskapsnav.

Det finns stora behov av mer kunskap och forskning inom kulturområdet, liksom ett förbättrat statistiskt underlag som ger både kvantitativa och kvalitativa beskrivningar av företeelser inom kulturområdet.

Kunskapsbehovet gäller t.ex. konstnärers villkor, förnyelsemöjligheter, entreprenörskapsfrågor, hur kulturanorna förändras, kulturens ekonomi och samhällspåverkan, konstens och kulturens roll och möjlighet på olika håll i samhället. Forskning inom det kulturpolitiska området har alltför begränsad omfattning.

Förbättra finansieringen inom kulturområdet!

Kulturrådet vill

- förbättra villkoren för entreprenörskap inom kulturområdet,
- eftersträva att hitta nya finansierings- och samarbetspartners inom kulturområdet,
- att regeringen vidtar åtgärder så att de akuta problemen med pensionspremier vid institutioner kan hanteras på ett rimligt sätt,
- att pris- och löneomräkningen för anslag inom kulturområdet anpassas till områdets särskilda villkor,
- att systemet med marknadshyror avskaffas för de institutioner som inte har något egentligt val,
- få fleråriga bemyndiganden för några anslag.

Punkterna ovan handlar om hanteringen av statsbudgeten. Men det behövs också en bredare strategi för att öka kulturens resurser genom att hitta nya finansieringskällor, samarbeten, sponsring och bidrag från företag och privatpersoner.

3. SAMVERKAN FÖR FÖRNYELSE OCH UTVECKLING

Kulturen får allt större plats i våra liv. Det visar Kulturrådets rapport om svenska kulturvanor i ett 30-årsperspektiv (*Kulturen i siffror 2008:6*). Också i en internationell jämförelse är befolkningen i Sverige kulturaktiva än i många andra likvärdiga länder. Den svenska modellen med ett stort offentligt ansvarstagande för kultur har i det perspektivet varit framgångsrik. Både stat, landsting/regioner och kommuner tar stort ansvar för att det finns god tillgång till konst och kultur i hela landet. Under 2007 avsattes sammanlagt 21,7 miljarder kronor till kultur inkl. stödet till folkbildning, varav staten stod för 46 procent, kommunerna för 41 procent och landsting/regioner för 13 procent. Statens kulturutgifter utgör knappt en procent av statsbudgetens utfall. Under de gångna åren har det utvecklats en viss fördelning av ansvaret för olika delar av kulturverksamheten mellan stat, region och kommun. Stödet till folkbildningen är den största utgiftsposten för staten. Därefter tar de statliga insatserna bl.a. sikte på de nationella institutionerna, stöd till ett nätverk av regionala kulturinstitutioner inom skilda konst/kulturområden och det fria kulturlivet. Även för landstingen/regionerna utgör folkbildning inkl. folkhögskolor den största utgiftsposten följt av stöd till teater, museer och musik. Den största delen av kommunernas kulturutgifter går till biblioteken. En stor del av kulturverksamheten i landet stöds emellertid gemensamt av de offentliga bidragsgivarna. Det gäller framför allt de regionala kulturinstitutionerna men även de fria grupperna. Det har medfört att även staten genom Kulturrådet har en nära kontakt med regionala teatrar, orkestrar, museer m.fl. regionala kulturinstitutioner samt med det fria kulturlivet i landet. Det har också medfört att dialogen och samverkan mellan stat, landsting/regioner och kommuner är bättre inom kulturområdet än inom många andra politikområden. På detta sätt har den nationella kulturpolitiken också fått en naturlig förankring på alla nivåer i samhället.

Det finns således en god grund att bygga vidare på för att ytterligare förstärka och utveckla dialog och samverkan inom kulturområdet. Det fortsatta arbetet bör inriktas på en fördjupad samverkan mellan både nationell, regional och lokal nivå och mellan nationella myndigheter. Samverkan med kulturlivet är en självklar del i detta arbete. Kulturpolitiken har emellertid under senare år tilldelats en allt större betydelse för att uppnå mål inom andra politikområden, som regional utveckling, folkhälsa m.m. Även dessa frågor bör i högre grad än hittills

finnas i den gemensamma diskussionen om hur kulturen kan stärkas och utvecklas.

Genom dialoger och samverkan kan en samsyn utvecklas när det gäller de behov som finns och de prioriteringar som görs utifrån nationella, regionala och lokala kulturpolitiska mål. Genom dialog och samverkan kan också behoven av förnyelse och utveckling inom skilda kulturpolitiska områden tydliggöras, vilka kan utgöra underlag för framtida insatser inom dessa områden.

En viktig utgångspunkt för dialogerna är ökad kunskap om varandras verksamhet, villkor och prioriteringar. Här behövs det förbättrade kunskapsunderlag och utvecklade metoder för utvärdering. Det behövs också nationell och internationell överblick av kulturområdet samt omvärldsbevakning för att uppfatta trender i samhället som påverkar kultursektorn.

Kulturrådets roll är att främja och driva på kulturutvecklingen i hela landet. I det arbetet spelar de bidragsmedel som Kulturrådet disponerar en viktig roll. Kulturrådet fördelade knappt 1,4 miljarder kronor i regionala bidrag 2008. Dessa medel är i princip helt uppbundna till institutioner och redan etablerade organisationer. För att ytterligare kunna bidra till att stimulera och främja kulturutvecklingen, få genomslag för den nationella kulturpolitiken och få regioner och kommuner att öka sina insatser skulle det behövas ett rejält belopp för rörliga insatser.

Kulturrådets pågående dialoger

Kulturrådet har under 2008 intensifierat arbetet med att på en övergripande nivå föra dialoger med landsting/regioner. Det har inneburit att sådana möten har genomförts med nio landsting/regioner på plats i landet. De län som besökts är Skåne, Kalmar, Kronoberg, Gotland, Sörmland, Uppsala, Norrbotten, Värmland och Jämtland. Ambitionen är att dialoger ska ha genomförts med övriga landsting/regioner under första halvåret 2009.

Syftet med dialogerna är att

- få information om kulturverksamheten i länet
- få en gemensam bild av kulturverksamheten i länet
- få till stånd en dialog om gemensamma utvecklingsinsatser
- diskutera hur samverkan kan utvecklas

Ett resultat av dialogerna är att nationella och regionala kulturpolitiska prioriteringar har tydliggjorts och utgjort underlag för diskussion om gemensamma insatser. Såda-

na insatser kan bestå av ekonomiskt stöd, kunskapsutbyte såsom konferenser och seminarier, utvecklingsarbete inom statistikområdet, forskningsinitiativ m.m. Den dialog som genomfördes med Region Skåne i september resulterade i beslut om att arbeta fram en gemensam *avsiktsförklaring för samverkan* inom kulturområdet mellan Region Skåne och Kulturrådet 2009–2010. I avsiktsförklaringen har mål och strategi för samverkan formulerats liksom ett antal konkreta samverkansprojekt. Avsiktsförklaringen undertecknades den 15 januari 2009 för Kulturrådets räkning av styrelseordförande och generaldirektör och för Region Skåne av ordförande i kulturnämnden tillika regionråd och Region Skånes kulturchef. Även med landstinget i Norrbottens och Gotlands län förs diskussioner om gemensamma avsiktsförklaringar för samverkan.

Samverkan med andra myndigheter och politikområden

Kulturrådet ska verka för att kulturpolitiska aspekter på utvecklingen beaktas inom andra samhällsområden. Detta uppdrag har inneburit att Kulturrådet har en bred kontaktyta gentemot andra myndigheter och politikområden, inte bara inom det egna ansvarsområdet. Kulturrådet samverkar kontinuerligt med samtliga myndigheter inom kulturområdet. Exempel på myndigheter inom andra politikområden som Kulturrådet samverkar med är Nutek och ITPS när det gäller regional tillväxt och entreprenörskapsfrågor, Folkhälsoinstitutet för att främja folkhälsofrågorna, AMS/Af Kultur i arbetsmarknadsfrågor för kulturarbetare. Vidare samverkar Kulturrådet med Boverket (samlingslokaldelegationen), Allmänna Arvsfonden, Skolverket, Sida, Svenska institutet, Ungdomsstyrelsen och JÄMO när det gäller frågor inom deras respektive områden.

4. AKTUELLA FRÅGOR INOM KULTURRÅDETS ANSVARSOMRÅDE

Förnyelse och utveckling

Det är mycket angeläget att det finns rörliga resurser för förnyelse och utveckling inom kulturområdet. Staten skulle kunna ta en större roll för att driva på och stödja konstnärlig och kulturell utveckling genom att avsätta en rejäl summa pengar till detta ändamål. Det behövs rörliga medel och smörjmedel, inte minst om staten genom överenskommelser eller avtal på ett effektivt sätt ska kunna stimulera regionerna att öka sitt engagemang i kultursektorn med inriktning mot förnyelse och utveckling. Sådana statliga satsningar kan mycket väl även ses som regionalpolitiska satsningar med hänsyn till kulturens allt större betydelse för utvecklingen inom olika sektorer lokalt och regionalt.

De begränsade medel som Kulturrådet idag disponerar för förnyelse och utveckling är i huvudsak låsta till de regionala kulturinstitutionerna. Inom detta område kommer det även fortsättningsvis finnas behov av stöd till konstnärlig och kulturell förnyelse. Men det finns också stora behov inom andra delar av kulturområdet. Det fria kulturlivet har t.ex. i allmänhet begränsade möjligheter att ta de risker i verksamheten som experiment och förnyelse kan innebära. Det behövs också medel för att stödja projekt och idéer som har koppling till entreprenörskap och kultur. Vidare är det angeläget att det även på nationell nivå finns möjlighet att medfinansiera projekt som beviljats stöd av EU. Kulturrådet bedömer i dagsläget att ytterligare 60 miljoner kronor skulle behövas för att kunna svara upp mot den utvecklings- och initiativkraft som finns hos kulturinstitutioner, det fria kulturlivet och andra kulturaktörer.

Kulturrådet föreslår

- att ytterligare 60 miljoner kronor ställs till Kulturrådets disposition för utveckling och förnyelse inom kulturområdet fr.o.m. 2010.

Scenkonst och musik

Kulturrådets bidragsgivning inom scenkonstområdet inriktas på teater, dans, musik och opera, samt konstområdesövergripande projekt och verksamheter. Under 2009 har Kulturrådet i uppdrag att fördela ca 935 miljoner kronor till scenkonst och musik i hela landet. Bidrag fördelas till fria grupper, arrangörer, scenkonst- och musikinstitutioner, orkestrar samt till landsting och regionförbund för regional musikverksamhet.

Kulturrådet kan notera en stark utveckling inom dessa

områden på flera håll. Både institutionerna och de fria aktörerna på scenkonst- och musikområdet arbetar aktivt med att utveckla samarbeten inom teater-, dans- och musikområdet, samt med andra konst- och politikområden. Trots en stark konstnärlig och publik drivkraft finns ett antal centrala frågor som kommer att vara av stor betydelse för utvecklingen inom teater-, dans- och musikområdet i framtiden. Några av dessa är för närvarande under utredning och förväntas lämna sina förslag på framtida åtgärder under första hälften av 2009. Kulturrådet återkommer till några av dessa utredningar längre fram i detta dokument.

Institutionerna

Institutionerna utgör en infrastruktur för scenkonst- och musikproduktion i Sverige och medverkar till att säkra tillgången till ett omfattande och varierat utbud över hela landet. Den offentliga finansieringen av institutionerna och den regionala musikverksamheten utgörs av statliga, regionala och kommunala bidrag.

Det statliga anslaget till regionala och lokala scenkonst- och musikinstitutioner har under ett antal år inte räknats upp i samma takt som kostnadsutvecklingen. Kulturrådet har därför omfördelat medel från den regionala musikverksamheten där den statliga andelen ligger högt, till förmån för annan verksamhet inom scenkonst- och musikområdet. Kulturrådet har på detta sätt skapat utrymme för kulturpolitiskt motiverade satsningar samt utveckling och förnyelse inom området. Det är dock Kulturrådets bedömning att möjligheten till fortsatta omfördelningar inom anslaget är begränsad. Under de kommande åren står institutionerna inför ytterligare kostnadsökningar som framför allt är kopplande till personalkostnader, såsom löne- och pensionskostnader. Det är angeläget att kulturinstitutionerna ges fortsatt utrymme för både förnyelse- och fördjupningsarbete när det gäller både den konstnärliga verksamheten och mötet med publiken. Kulturrådet kan därför konstatera att scenkonst- och musikinstitutionerna har behov av ökade resurser för 2010–2012 för att säkra ett fortsatt omfattande och kvalitativt utbud.

De fria grupperna

De fria grupperna samspelar med den verksamhet som bedrivs vid institutionerna och verkar ofta pådrivande i förnyelsen av musiken och scenkonsten. Inom anslaget för stöd till fria grupper har Kulturrådet under senare år

särskilt verkat för att tillgodose förnyelse bland aktörerna då det är Kulturrådets uppfattning att en större bredd i utbudet även innebär ökade möjligheter att nå nya publikgrupper. De fria grupperna står också för en stor del av utbudet, särskilt för barn och unga, och gruppernas rörlighet ger möjlighet att möta publik över hela landet. De fria grupperna drivs dock med förhållandevis små medel och fortsatta offentliga insatser är angelägna för att möjliggöra en fortsatt konstnärlig och kulturpolitisk utveckling inom det fria kulturlivet. Den fria sektorn systerställer också en stor del av kulturskaparna inom fältet. På många håll är dock villkoren fortfarande otillfredsställande med låga ersättningar, korta anställningar och enstaka uppdrag. Av Kulturrådets årsredovisning 2008 framgår att efterfrågan på ökade statsbidrag från de fria scenkonstgrupperna är stor. Ingen årlig uppräknings sker av anslaget trots att det i huvudsak finansierar löner.

Under senare år har de fria gruppernas internationella verksamhet ökat och på många håll utvecklats till långsiktiga samarbeten från att tidigare främst ha präglats av gästspel och turnéer. Internationaliseringen är dock kostnadskrävande och på många håll svår att vidareutveckla utan ytterligare förstärkning.

Kulturrådet har idag ett bemyndigande att redan i år fatta beslut om 80 miljoner kronor till fria grupper för det kommande året. Därigenom ökar deras möjlighet till framförhållning och planering, vilket även bör kunna leda till höjd kvalitet i många produktioner. Med bemyndigandet att fatta beslut för två till tre år framåt öppnas nya möjligheter för förnyelse och konstnärlig utveckling. Kulturrådet föreslår därför ett sådant bemyndigande för frigruppsanslaget.

Arrangörer av fria grupper

För att göra kulturutbudet tillgängligt fördelar Kulturrådet även medel till arrangörer av konserter och dansföreställningar från det fria kulturlivet. Det är angeläget att staten tillsammans med landsting/regioner och kommuner även fortsättningsvis tar ansvar för att stödja arrangörssidan så att publiken får del av en mångfald av konstnärliga uttryck.

Kulturrådet har under senare år noterat att efterfrågan på arrangörsmedel har ökat. För att skapa gynnsamma förutsättningar för kulturlivets utveckling behöver området ytterligare förstärkning. En stor del av arrangörerna verkar inom ramen för den ideella sektorn vilket ger goda möjligheter för kulturen att nå ut till lokala arrangörer. Ett starkt kulturliv kräver dock en stabil infrastruktur och på många håll finns ett behov av ökade insatser för att skapa en högre grad av professionalism och ökad samverkan inom arrangörssidan för att säkra ett brett och mångsidigt utbud.

Festivaler är också viktiga arrangörer som erbjuder möjligheter att nå nya publikgrupper men också fördjupning för den specialintresserade publiken. Genom festivalerna ges även möjlighet för möten mellan nationella och internationella artister. Vissa festivaler utomlands är stora turistmagneter och gör festivalorterna kända och intressanta även när det inte är festivaltid. Kulturrådet har idag ytterst begränsade möjligheter att stödja festivaler.

Teaterområdet

Kulturrådet har under de senaste åren kunnat konstatera att samarbetet inom teaterområdet varit aktivt och lett till goda resultat. Det gäller inte minst samverkan mellan länsteatrarna och Riksteatern kring såväl arrangörsfrågor som särskilda projekt. Samarbeten inom t.ex. *Länsteatrarna i Sverige* och *Norrscen* har varit framgångsrikt. Utöver detta bedriver de flesta teaterinstitutioner och teatergrupper aktiva arbeten med arrangörsutveckling och publikarbete i syfte att finna nya arrangörer och nya publikgrupper.

Svensk barnteater har sedan länge en stark ställning såväl nationellt som internationellt. Kulturrådet kan konstatera att både institutionerna och de fria aktörerna inom teaterområdet har tydliga ambitioner att utveckla den delen av verksamheten ytterligare. Verksamhet för barn och unga är emellertid kostsam och har begränsade möjligheter till stora intäkter, vilket innebär att en fortsatt prioritering av barn- och ungdomsverksamhet kommer att kräva satsningar av offentliga medel även i framtiden. Om den internationella efterfrågan på svensk scenkonst för barn ska kunna tillgodoses behövs ökade resurser för turnéer och deltagande i festivaler.

I ljuset av regeringens satsning på Skapande skola ser Kulturrådet det som värdefullt att teatrarna ges förutsättningar att möta en ökad efterfrågan på föreställningsverksamhet och pedagogiska insatser för unga.

Idag finns runt om i landet ett flertal intressanta och högkvalitativa operaverksamheter eller arrangörer av opera. Under senare år har flera lokala aktörer vuxit fram inom detta område. Opera är dock en resurskrävande konstform vilket ställer stora krav på kreativa lösningar och samverkan.

Dansområdet

Enligt den vision som Kulturrådet presenterade i *Handlingsprogrammet för den professionella dansen* år 2005 ska danskonsten i Sverige vara av hög kvalitet och erbjuda ett brett utbud som når medborgare i hela landet. Kulturrådet konstaterar att dansområdet utvecklats starkt de senaste åren, både konstnärligt och strukturellt. Anta-

let arrangörer av professionella dansföreställningar har ökat och detta har medfört att fler i dag har möjlighet att som publik möta professionell danskonst. Villkoren för de yrkesverksamma inom området är dock alltjämt ansträngda.

De fria dansgrupperna står idag för en viktig del av dansutbudet och den konstnärliga utvecklingen på området. Kulturrådet har i dialog med både regioner och kommuner under flera år arbetat aktivt med att förankra den professionella danskonsten i hela landet. Satsningarna har gett goda resultat och dansområdet har genomgått en stark utveckling. Såväl de statliga som de regionala insatserna för dansen har ökat och samarbeten mellan det fria danslivet och institutionerna inom scenkonst- och musikområdet har skapat möjligheter för dansen att etablera sig på fler platser i landet. Satsningar på den professionella dansen är emellertid kostsamma och kräver ytterligare resurser för de institutioner som vill introducera dans i sin verksamhet.

Trots ökade satsningar är möjligheterna begränsade för etablerade koreografer och dansare att utöva och utveckla konstarten och på många platser i landet är utbudet av professionell danskonst litet. Tidigare utredningar har visat att ökade resurser krävs för att möjliggöra en etablering av kontinuerlig verksamhet inom det fria danslivet. En ökad efterfrågan på professionella dansföreställningar runt om i landet ställer dock krav på en större kontinuitet inom det fria danslivet så att efterfrågade föreställningar finns tillgängliga för turnéer under längre perioder. För att säkra ett rimligt utbud av professionell danskonst krävs ytterligare resurser och större satsningar för att ge etablerade koreografer med en verksamhet på internationell nivå möjlighet att bedriva verksamhet på kontinuerlig basis. En utökad internationalisering av dansområdet kräver också en större långsiktighet för att kunna samverka med internationella samarbetspartners på olika sätt.

Under 2009 gör Kulturrådet en utvärdering av resultaten av *Handlingsprogrammet för den professionella dansen*. Utvärderingen kommer att presenteras i april/maj 2009. Kulturrådet kan dock redan idag konstatera att arrangörsledet är ett utvecklingsområde inför de kommande åren, liksom bättre produktionsförutsättningar.

Musikområdet

Musikområdet är omfattande och rymmer vid sidan av de verksamheter som stöds med offentliga medel även ett kommersiellt musikliv. De senaste åren har musikområdet genomgått stora förändringar vad gäller nya distributionsformer, teknik och konsumtionsmönster samt en internationalisering av marknaden. Kulturrådet kan

konstatera att det inneburit att det internationella arbetet har ökat och utvecklats hos både institutioner och fria aktörer. För den fortsatta utvecklingen av musikområdet vore en analys av det svenska musiklivets behov i sin helhet värdefull för att de statliga insatserna ska ge så goda resultat som möjligt.

De delar av musikområdet som ryms inom de statliga stödsystemen har under senare år präglats av förändringar av den offentliga finansieringen bl.a. genom en minskning av de statliga insatserna för Rikskonserter. Kulturrådet har under 2008 förtydligat utgångspunkterna för bidragen till den regionala musikverksamheten bl.a. i syfte att skapa ökad tydlighet beträffande statens insatser inom området. Kulturrådet vill också betona orkesterverksamhetens betydelse för mångfalden i det svenska musiklivet. Det är angeläget att orkestrarna har en stabil och långsiktig finansiering. Kulturrådet anser att det stöd till samarbete med tonsättare som fördelas av rådet bör utvidgas till att även omfatta Kungliga Filharmonikerna i Stockholm samt Sveriges Radios symfoniorkester.

En betydande del av musikutbudet produceras av fria musikgrupper som turnerar nationellt och internationellt. De fria musikgrupperna drivs till stora delar med hjälp av egna intäkter och beviljas i dagsläget begränsade offentliga medel, i första hand enbart statliga bidrag. Huvuddelen av de statliga insatserna inom det fria musiklivet riktas emot arrangörssidan. Den kommunala och regionala medfinansieringen av musikgrupperna skulle i dagsläget behöva utvecklas i dialog med de kommuner och regioner där grupperna har sin huvudsakliga hemvist.

Körerna utgör en viktig del av det svenska musiklivet, men får idag i första hand bidrag som amatörverksamhet. Inför 2009 har regeringen aviserat att en del av de ökade medlen inom scenkonst- och musikområdet ska inriktas på musiklivets utveckling, däribland den svenska körsångens spetskompetens. Ökade medel har därför avsatts för professionella körer inom ramen för frigruppsanslaget samt samverkan mellan institutioner och körer inom det fria musiklivet.

Gränsdragningen mellan professionella och amatörer är på flera håll inte tydlig inom ramen för bidragsgivningen på musikområdet. Som tidigare nämnts utgör ideella krafter en stor del av arrangörsnätet och delar av det som där presenteras är delvis samverkan mellan amatörer och professionella krafter. Kulturrådet överväger att förtydliga bidragsgivningen inom detta område så att de bidrag som beviljas till arrangörer fokuseras till de musikarrangörer som presenterar ett professionellt utbud.

När det gäller frågan om musikarkiven finns ett antal problem där en långsiktig och enhetlig lösning bör sökas. Som exempel kan nämnas att arkivfrågan är genreinde-

lad på ett sätt som lämnar stora delar av musiken utanför. Handskrivna manuskript omhändertags inte av de statliga instanser, som hanterar tryckta musikalier och populärmusikarkivet finansieras idag enbart med upphovsmedel. Det bör övervägas om Statens musiksamlingar bör ges i uppdrag att utreda förutsättningarna för musikarkiven och vilken roll staten ska ha.

Svensk musik har internationellt hög status. I en alltmer globaliserad och digitaliserad värld har dock konkurrensen ökat och vår omvärld investerar allt mer resurser för att marknadsföra sin musik utomlands.

För att förstärka och utveckla informationen om och flödet av svensk musik till utlandet behövs en gemensam plattform där musikbranschen i samverkan med staten skapar en ökad samordning av dessa insatser. Även en fördjupad samverkan mellan kulturpolitik och näringspolitik är en förutsättning för en förbättrad effekt av de insatser som idag görs på olika håll.

Frågor under utredning

Ett antal centrala frågor inom scenkonst- och musikområdet är för närvarande under utredning.

I en promemoria från Finansdepartementet, *FI 2008/417 Beskattning av utomlands bosatta artister* föreslås att ersättningar för utomlands bosatta artister ska ingå i underlaget för arbetsgivaravgifter fr.o.m. den 1 juli 2009. Ärendet bereds för närvarande. Kulturrådet har lämnat ett yttrande där det framhålls att denna förändring kommer att innebära ökade kostnader för såväl institutioner inom scenkonst- och musikområdet som de fria kulturaktörerna. De ökade kostnaderna kommer sannolikt främst att drabba musikinstitutionerna och Svensk Scenkonst har uppskattat de ökade behoven till ca 15 miljoner kronor.

Den av regeringen tillsatta *scenkonstpensionsutredningen* kommer att presentera sina förslag under våren 2009. Eventuella förändringar i pensionssystemet kommer att träda i kraft tidigast 2012 vilket innebär att institutionerna även de närmast kommande åren kommer att stå inför både höga och oförutsägbara pensionskostnader. Utan möjligheter till kompensation för dessa finns risk för konsekvenser för den konstnärliga verksamheten, det publika utbudet av nationell scenkonst samt möjligheterna till internationellt kulturutbyte inom området. En möjlig övergångslösning skulle kunna vara att Kulturrådet under övergångstiden – till dess att en förändring i pensionssystemet hunnit träda i kraft – fick disponera 20 miljoner kronor på ett engångsanslag som endast får användas för att ersätta institutioner för bevisade merkostnader för pensioner.

Inom *Stockholms Stadsteater* finns idag *Unga Klara*,

vilken är en verksamhet riktad mot barn och unga, som varit en del av *Stockholm Stadsteater* sedan 1975. I syfte att uppnå målen för verksamheten och med hänsyn till den ekonomiska situationen har *Stockholms Stadsteater* under 2008 genomfört en omstrukturering av verksamheten som innebär att verksamheten vid *Unga Klara* från och med den 1 juli 2009 inte kommer att kvarstå i sin nuvarande form. *Unga Klara* har under åren haft stor betydelse för scenkonstens utveckling och särskilt för den status och intresse som finns för svensk barnteater internationellt. Med anledning av detta har Kulturrådet gjort en analys av den verksamhet som bedrivits på *Unga Klara* med syfte att klarlägga verksamhetens värde ur ett nationellt och internationellt perspektiv. I analysen dras slutsatsen att *Unga Klara* är en aktör av stort kulturpolitiskt intresse. Kulturrådet föreslår därför fr.o.m. 2010 en förstärkning med 3 miljoner kronor av anslaget 2:3 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål, anslagsposten 1 Bidrag till fria teater-, dans- och musikgrupper samt vissa aktörer av kulturpolitiskt intresse, där *Unga Klara* föreslås ingå bland vissa aktörer av kulturpolitiskt intresse.

Regeringen gav den 18 september 2008 Kulturrådet i uppdrag att göra en analys av Cullbergbalettens utvecklingsbehov, samt lämna förslag på strategier för att säkerställa danskompaniets fortsatta verksamhet. Förslagen ska bland annat beröra hur Cullbergbalettens kulturarv kan tas tillvara samt hur den kvalitet och kunskap som danskompaniet besitter på bästa sätt kan bidra till utvecklingen av svenskt dansliv. Kulturrådet ska redovisa ekonomiska, administrativa och andra konsekvenser av de förslag som lämnas. Förslagen ska lämnas till regeringen den 30 april. Kulturrådet kan dock redan nu konstatera att ytterligare medel sannolikt kommer att behövas för att säkerställa en fortsatt verksamhet av internationell kvalitet i sin nuvarande omfattning.

Sammanfattningsvis anser Kulturrådet att

- scenkonst- och musikinstitutionerna har behov av ökade resurser för 2010–2012 för att säkra ett fortsatt omfattande och kvalitativt utbud,
- det behövs ökade resurser för de fria grupperna och arrangörerna,
- satsningar på den professionella dansen kräver ytterligare resurser,
- en analys av det svenska musiklivets behov i sin helhet vore värdefull för att de statliga insatserna ska ge så goda resultat som möjligt,
- det stöd till tonsättarsamverkan som fördelas av Kulturrådet bör utvidgas till att även omfatta Kungliga Filharmoniska Orkestern i Stockholm och Sveriges Radios symfoniorkester,

- det bör övervägas om Statens musiksamlingar bör ges i uppdrag att utreda förutsättningarna för musikarkiven och vilken roll staten ska ha.

Kulturrådet föreslår

- att det fria kulturlivet fr.o.m. 2010 tillförs 25 miljoner kronor,
- att 3 miljoner kronor ställs till Kulturrådets disposition under anslaget Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål som stöd till Unga Klara,
- att 20 miljoner kronor ställs till Kulturrådets förfogande som en övergångslösning i avvaktan på scenkonstspensionsutredningens förslag,
- att 15 miljoner kronor avsätts för kompensation till berörda om förslagen i Finansdepartementets promemoria Beskattning av utomlands bosatta artister genomförs,
- att Kulturrådet får bemyndigande för ytterligare fem anslag (se tabell sid. 30).

Bibliotek, litteratur och läsande

Utbudet av och tillgången till litteratur och information är av avgörande betydelse för den nationella kulturpolitiken.

Offentligt finansierade bibliotek av god standard, tillgängliga för alla, är en viktig förutsättning för en levande demokrati, yttrandefrihet, informationsfrihet, lärande, bildning och kulturell utveckling.

Bibliotek

Kulturrådets möjligheter att påverka utvecklingen på biblioteksområdet sker främst genom länsbiblioteken, vilka arbetar utifrån de enskilda kommunernas utvecklingsbehov. Utvecklingsbidragen till regionbiblioteken har i allt högre grad tagit sikte på samverkan över länsgränser, vilket lett till att ett antal projekt blivit permanentade, nationella angelägenheter. Ytterligare nu pågående projekt kan antas följa samma utveckling. Att projekt blir en angelägenhet för hela landet ska ses som en positiv utveckling som Kulturrådet välkomnar och understödjer. Samarbetet har emellertid begränsningar genom oklar ansvarsfördelning, samt att medlen är otillräckliga, och har sitt ursprung i olika bidragsformer. Högskole- och forskningsbiblioteken har en egen myndighet, Kungliga Biblioteket, som finansieras av Utbildningsdepartementet och har en avgränsad målgrupp för sina tjänster. Genom utbyggnaden av högskolor och satsningen på livslångt lärande har folkbibliotekens uppgift kommit att omfatta även utbildningsuppdraget. De får ofta även kompensera för bristen på skolbibliotek.

Av Kulturrådets anslag för litteratur och kulturtidskrifter används drygt en fjärdedel till inköpsstöd till folk- och skolbibliotek och läsfrämjande insatser. Kulturrådet har de senaste åren utvecklat dessa bidrag mot ökad samverkan sinsemellan. Några av de största och mest framgångsrika läsfrämjande projekten drivs av länsbibliotek. I dem betonas litteraturen ofta som en konstform nära besläktad med andra gestaltande uttryck, och olika former av skapande verksamhet utvecklas med litteraturen som grund. *Barnens bibliotek* har kommit att bli en resurs för hela landet, men finansieras av projektmedel från läsfrämjandebidraget trots att det är en permanent verksamhet som funnits i tio år. Regionbiblioteket i Västra Götaland som nu driver *Barnens bibliotek* bör få i uppdrag att fortsätta driva webbplatsen på nationell basis.

Det råder en konflikt i att nationellt angelägen verksamhet finansieras med medel avsedda för regional biblioteksverksamhet eller läsfrämjande när det samtidigt på regional nivå föreligger stora behov av att utveckla, synliggöra och placera kommunbiblioteken i ett regionalt och lokalt sammanhang. På nationell nivå har informations- och lånecentraler planer på att utveckla servicen gentemot folkbibliotek och biblioteksanvändare. Det finns även allvarliga brister i informations- och medie-försörjningen på andra språk, vilket Internationella Biblioteket önskar åtgärda. Det är inte i längden hållbart att finansiera ny nationellt gemensam biblioteksservice med medel avsedda för att befintlig verksamhet och utveckling.

Kulturrådet välkomnar en utvärdering av biblioteks-lagen, och i samband med detta en översyn av mål- och ansvarsfrågor inom hela biblioteksområdet. Det är Kulturrådets bedömning att en effektivare användning av offentliga resurser skulle ge ökad tillgång till bibliotekens tjänster.

Litteratur och kulturtidskrifter

De bidrag Kulturrådet fördelar till litteraturområdet speglar områdets heterogenitet. Regering och riksdag har vid ett flertal tillfällen annonserat behovet av en översyn, Kulturrådet likaså. Kulturrådet har föreslagit ett antal förändringar i regelverket, som lämnats utan åtgärd. De senaste åren har området kompletterats med nya stödformer. 2005 fick Kulturrådet i uppdrag att vidga serien *Alla tiders klassiker* till att omfatta titlar från en större del av världen än vad de första 100 titlarna återspeglade. Sedan 2007 har Kulturrådet getts möjlighet att bevilja stöd till nättidskrifter, vilket tidigare inte varit möjligt. 2008 fick Kulturrådet uppdraget att sörja för översättningsstöd och andra åtgärder för att främja den svenska litteraturens närvaro i utlandet.

Kulturrådets bedömning är att kvalitetslitteratur även fortsättningsvis är i behov av stöd. Momssänkningen har bidragit till den gynnsamma utvecklingen av bokförlagens försäljning, men när det gäller det segment av marknaden som behöver litteraturstöd förefaller utvecklingen snarast vara den motsatta. Det finns ingen fullständig statistik över försäljningen, men både Svenska förläggareföreningens statistik och ansökningarna om litteraturstöd visar att den genomsnittliga upplagan minskar. Särskilt tydligt märks svårigheterna att nå ut med den översatta kvalitetslitteraturen. Det förefaller vara en global trend att i högre grad intressera sig för den inhemska litteraturen. Genom att Kulturrådet har uppdraget att arbeta integrerat med litteraturfrågor nationellt och internationellt ges emellertid möjligheter att påverka utvecklingen i en riktning mot ökat utbyte på litteraturområdet.

Stödet till utgivning av litteratur är konstruerat för att ge goda möjligheter för ett litet språkområde som Sveriges att ha en bredd och kvalitet i utgivningen. Eftersom stödet söks i efterhand för redan utgiven litteratur är stödets verkan indirekt och generell. Att stödet till sin konstruktion är konkurrensneutralt i förhållande till utgivande förlag bidrar till måluppfyllelsen. Att kräva av kulturproducerande verksamheter att de ska uppvisa förlust, vilket regelverket för kulturtidskrifter stipulerar, är olyckligt ur en rad aspekter. Däremot finns det skäl att se hur ett stöd till litteratur skulle kunna konstrueras där hänsyn tas till den kommersiella potentialen i respektive titel. Ett första steg, som Kulturrådet efter samråd med företrädare för bokbranschen genomför redan 2009, är att inte prioritera stöd till titlar som trycks i en förstaupplaga av sådan omfattning att den kan förutsättas ge tillräckliga intäkter för utgivaren.

Kulturrådet har tidigare pekat på att regleringen av stödet till kulturtidskrifter kräver en grundläggande genomgång. *Förordningen (1993:567) om statligt stöd till kulturtidskrifter* stipulerar ett absolut krav på att sökande tidskrift ska förväntas gå med förlust. Förordningen anger vidare att stöd endast får lämnas till ägare som inte med egna medel eller med stöd från annat håll har eller borde ha tillräckliga förutsättningar att finansiera utgivningen. Administrativt är det svårt att ha en rättssäker hantering med dessa formella krav. Dessutom finns skäl att ifrågasätta om detta negativa ekonomiska incitament är konstruktivt när det gäller att främja en värdefull mångfald av åsikter och behandlade ämnen i utbudet av kulturtidskrifter.

Kulturrådet finner att det i bedömningen av ansökningar om produktionsstöd finns skäl att göra en avvägning mellan en kulturtidskrifts behov av förlusttäckning, ekonomiska situation, tidskriftens kvalitet och betydelse

för en kulturellt värdefull mångfald i utbudet av tidskrifter vad gäller åsikter och behandlade ämnen. Detta i enlighet med det generella villkor som i regleringsbrevet för 2009 anges för Kulturrådets bidragshantering.

En central fråga är att analysera på vilket sätt kulturtidskrifts- och litteraturutgivning av hög kvalitet men med svag kommersiell potential kan ges bättre möjligheter att nå ut till läsarna. Detta är av stor betydelse för såväl utvecklingen inom konstområdet som det fria åsiktsutbytet och den offentliga debatten.

Internationellt litteratursamarbete

Kulturrådet verkar för en samlad internationell litteraturverksamhet utifrån ett kulturpolitiskt perspektiv. Kulturrådet och Författarfonden utgör för svenska och utländska aktörer det forum för internationellt litteratursamarbete som initierar, stödjer och synliggör svensk litteratur i utlandet. Kulturrådet är också den svenska myndighet som samlar och förmedlar information och nyheter om den svenska litterära världen. Genom internationella och interkulturella influenser ska också den svenska litterära offentligheten berikas och den språkliga och kulturella mångfalden öka. En del av medlen betalas ut till Sveriges författarfond för fördelning till enskilda författare och översättare m.fl.

Det internationella litteratursamarbetet är tydligt profilerat och samordnat med Kulturrådets övriga nationella och internationella verksamhet, bl.a. Litteraturpriset till Astrid Lindgrens minne. Målet med priset är att stärka och öka intresset för barn- och ungdomslitteratur både i Sverige och i andra delar av världen, samt att stärka barns rättigheter på global nivå. ALMA-kansliets verksamhet och erfarenheter ingår i planering av projekt och seminarier som rör barn- och ungdomslitteratur och läsförmedling i internationella sammanhang.

Kulturrådet har för avsikt att initiera och stödja litteraturprojekt i länder där målen för Sveriges kulturpolitiska, demokratiförmedlande och fattigdomsbekämpande verksamhet sammanfaller. För maximala synergieffekter är en sammanhållen litterär verksamhet önskvärd, oavsett språklig eller geografisk målgrupp. En koncentration av ekonomiska resurser till Kulturrådet är också en förutsättning för tydlighet i kommunikationen med svenska och utländska aktörer och skulle i större utsträckning möjliggöra resurskrävande insatser på prioriterade ämnesområden som yttrandefrihet, läsförmedling och barns rätt till kultur. Oklar uppdelning av ansvarsområdet påverkar för närvarande samarbetet med bl.a. Mellanöstern och Vitryssland i negativ riktning. Även på andra konstområden önskar Kulturrådet ett vidgande av uppdraget till att också innefatta biståndspolitiska mål.

Exilförfattare

Kulturrådet bedömer att särskilda insatser krävs för att öka den språkliga och kulturella mångfalden på den litterära scenen. Insatserna ska särskilt verka för ökad ytt- randefrihet.

I Sverige finns för närvarande tre fristäder för hotade och förföljda författare; Stockholm, Göteborg och Uppsala. Kulturrådet ska verka för att fler regioner nästa år erbjuder fristäder för exilförfattare: Målet är att ett tiotal författare ska erbjudas bostad och uppehållsbidrag. Författarna ska förutom ekonomisk och social trygghet också ges förutsättningar för professionellt utövande av sina författarskap och möjlighet till litterär gemenskap och dialog med svenska författare och läsare.

Exilförfattare ska ges möjlighet att på samma villkor som svenska författare ingå i reguljära litterära kanaler genom bl.a. medverkan i litterära samtal, festivaler och andra evenemang. Tillträde till offentligheten i Sverige förutsätter översättning och utgivning av texter på svenska. Betydande insatser krävs för att utländska författare från språkområden som är svagt representerade i svensk översättning ska få svenska läsare. En möjlighet till introduktion av det mindre kända är särskilt översättningsstöd för tidskrifter som publicerar texter från mindre kända språkområden och arrangörer av litterära evenemang. Utgivning av god kvalitet förutsätter kvalificerade översättare och Kulturrådet ska också verka för utbildning och rekrytering av översättare.

Sammanfattningsvis anser Kulturrådet att

- Regionbiblioteket i Västra Götaland som nu driver Barnens bibliotek bör få i uppdrag att fortsätta driva webbplatsen på nationell basis. Ett sammanslaget anslag för bidrag till bibliotek, litteratur och kulturtidskrifter skulle ge förutsättningar för detta,
- det finns behov av en utvärdering av bibliotekslagen, och i samband med detta en översyn av mål- och ansvarsfrågor inom hela biblioteksområdet,
- Kulturrådet får ett vidgande av uppdraget till att också innefatta biståndspolitiska mål när det gäller andra konstområden än litteraturområdet.

Kulturrådet föreslår

- att stödet till kulturtidskrifter och litterära evenemang ökar med 5 miljoner kronor fr.o.m. 2010.
- att Kulturrådet får disponera 3 miljoner kronor för stöd till exilförfattare.

Museer

Besöksutvecklingen för de centrala museerna har under 2008 varit positiv i förhållande till 2007. Ökningen uppgår till ca 14 procent. 16 procent av samtliga besök vid 13 av de 19 berörda museerna utgjordes av personer upp till 19 år. Av den rapportering som de centrala statliga museerna gjort till Kulturrådet under 2008 kan man också dra slutsatsen att ett antal attraktiva utställningar har betytt mycket för besöksutfallet.

För övriga museer finns det ännu inte jämförbara siffror för 2008. Däremot var det för 2007 en positiv publikutveckling hos de regionala museerna medan det däremot var en liten nedgång för de kommunala. Övriga kategorier av museer visar en ökning av besöksantalet. Generellt är besöks-siffrorna för hela gruppen museer stabil.

Utvecklingsarbete

Det finns inom museisektorn stora behov av att kunna bedriva utvecklingsarbete. Genom det anslag som Kulturrådet disponerar för de regionala museernas utvecklingsarbete kan man konstatera att efterfrågan på utvecklingsmedel är hög och att både antalet ansökningar och de sökta beloppen ökar. Av de områden som prioriterades högst av museerna 2008 fanns digitalisering och tillgängliggörande, pedagogiskt och annat arbete för barn och unga samt projekt som avser att möta nya publikgrupper. De regionala museerna är över lag positiva till möjligheten att kunna söka utvecklingsbidrag men konstaterar samtidigt att den svaga uppräknings av de statliga anslagen urholkar verksamhetsbidragen.

Publikarbete

Vid sidan av de ansträngningar som måste göras för att på ett pedagogiskt sätt skapa en ökad tillgänglighet till samlingarna, är utvecklingen av hela det pedagogiska arbetet av central betydelse. Museerna står inför stora utmaningar när det gäller att möta de varierande behov, som människor har i olika åldrar och med skiftande bakgrund. Genom ett mer systematiserat samarbete mellan museer på central, regional och lokal nivå borde erfarenheter från pedagogiskt arbete på ett helt annat sätt än nu kunna tas till vara och utvecklas.

Utställningsgarantier/museisäkerhet

Den statliga utställningsgarantin som administreras av Kulturrådet är ett effektivt instrument för att ge möjligheter för fler utställare att på generösa villkor visa utställningar. En förutsättning för att komma i åtnjutande av garantin är att de säkerhetskrav som Kammarkollegiet ställer uppfylls. Säkerhetsarbetet på museerna har vuxit i betydelse och behovet av kompetensutveckling är kon-

stant. Tidigare tog Kulturrådet ett visst ansvar för utbildning och kompetensutveckling. Genom att Verket för Höskoleservice tog över den upphandling av säkerhetstjänsterna för museerna, som Kulturrådet tidigare skött, försvann de ekonomiska förutsättningarna för att driva frågorna. Kulturrådet bedömer att behoven av utbildningar är stora och att det finns vinster med ett centralt statligt engagemang i frågorna. Kulturrådet kan genom de erfarenheter man har från tidigare arbete med frågorna även i framtiden hantera dessa under förutsättning att rådet ges de ekonomiska förutsättningarna.

Tillgänglighet till samlingarna

Genom accessprojektet har ett 100-tal museer inom hela museisektorn beviljats bidrag för att skapa en ökad tillgänglighet till samlingarna. Antalet personer som kunnat beredas sysselsättning inom projektet var i april 2007 totalt 970 varav ca 500 inom museisektorn. Kulturrådet kan konstatera att det trots de mycket omfattande satsningar som redan gjorts fortfarande finns stora behov av fortsatta insatser för att öka möjligheterna för fler människor att på ett enkelt sätt kunna ta del av dels museernas samlingar, dels den kontext och de uppgifter som finns kring föremål, konst, fotografier m.m. Accessprojektet har haft stor betydelse för sysselsättningen samtidigt som det inneburit en markant ökad tillgänglighet till samlingarna.

Om museerna inte kan tillföras nya resurser för att skapa en ökad digital tillgänglighet bör de enligt Kulturrådets uppfattning själva prioritera ett fortsatt digitaliseringsarbete med målsättningen att öppna sina samlingar och skapa bättre grundbetingelser för att kunna samsöka mellan olika institutioners samlingar.

Museernas internationella arbete

Kraften i det internationella arbetet varierar stort mellan museerna. Trots en stark internationalisering av samhället, kan Kulturrådet konstatera att det internationella arbetet är mycket blygsamt för de regionala museerna, med några få undantag. Skälen till detta är inte analyserade, men de beror förmodligen mer på förhållningsätt än på ekonomiska faktorer. Den otydlighet som finns inom hela museisektorn om hur sektorn i internationella sammanhang är representerad på institutionell nivå har säkert också bidragit till det låga engagemanget.

Sammanfattningsvis anser Kulturrådet att – behoven av utbildningar och kompetensutveckling rörande säkerhet vid museerna är stora. Kulturrådet skulle kunna hantera dessa frågor under förutsättning att rådet ges de ekonomiska förutsättningarna.

Bild och form

Bild- och formområdet är under stark utveckling. De internationella kontakterna och samarbetet med andra länder ökar. Det saknas emellertid i dagsläget en tydlig infrastruktur för området både nationellt och regionalt. För att tydliggöra Kulturrådets roll inom bild- och formområdet kommer rådet under 2009 att utforma en strategi för sitt arbete. Kulturrådet har också för avsikt att påbörja arbetet med att utveckla statistik för bild- och formområdet, som till stor del saknas idag.

Strukturen inom den del av bild- och formområdet som får statligt stöd präglas, vid sidan av några få stora institutioner, av små konsthallar och utställningsarrangörer, som ibland drivs av konstnärerna själva. Här finns också kollektivverkstäder, konstkonsulenter och en vittförgrenad konstföreningsrörelse. Många av de mindre utställningsarenorna är betydelsefulla för yngre och oetablerade konstnärer. Flera av de ”fria utställarna” har också varit betydelsefulla för att presentera internationella konstnärer för en svensk publik. Kulturrådet kan konstatera att den här gruppen utställare är betydelsefull för konstlivet och att en höjning av det offentliga stödet skulle ge utställarna bättre förutsättningar att utveckla det pedagogiska arbetet och därmed skapa bättre förutsättningar för mötet med publiken.

Ersättningar till konstnärer

Avtalet ”för konstnärers medverkan och ersättning vid utställningar” som regeringen den 18 september 2009 godkände innebär att de ekonomiska ersättningarna blir bättre för konstnärerna, när de ställer ut i statliga institutioner. Som ett nästa steg bör de institutioner med statsbidrag som idag inte tillämpar det statliga avtalet ersätta konstnärerna utifrån det statliga avtalet. Kulturrådet har för avsikt att i dialogerna med regioner och kommuner diskutera en bredare tillämpning av avtalet som kan komma att bli förebildlig. För att klara en sådan nivåhöjning bör det bidrag för utställningsersättning, som Kulturrådet fördelar höjas.

Konsthantverk

Kulturrådets stöd till konsthantverk har genom förordningen (SFS 1982:502) huvudsakligen varit inriktat på att ge produktionsförutsättningar för konstnärerna och i mindre utsträckning tagit fasta på människors möjlighet att ta del av konsthantverk av hög kvalitet. Inom andra delar av bild- och formområdet har bidragsgivningen på ett tydligare sätt siktat på att konsten ska vara tillgänglig för så många som möjligt. Kulturrådet har lämnat förslag till förändringar av förordningen som skulle ge nya förutsättningar att stödja utställningsarrangörer som har en

inriktning på konsthantverk.

Internationalisering

Konstnärsnämnden har genom Iaspis (International Artists Studio Programme in Sweden) under många år framgångsrikt och aktivt arbetat med att utveckla och öka internationaliseringen genom sitt stöd till enskilda konstnärer. Kulturrådet vill dock framhålla att internationaliseringen drivs framåt även av aktörer som inte själva är utövande konstnärer. Mindre utställningsarrangörer, biennaler och frilansande curatorer är viktiga i det strategiska arbetet med att öka internationaliseringen både genom att stärka den svenska närvaron i internationella sammanhang och inte minst för att öka möjligheterna för publiken i Sverige att få tillgång till konst av hög kvalitet från hela världen. Produktionssamarbeten mellan utställningsarrangörer i Sverige och utomlands bör också öka, så att de mer kostnadskrävande verk och utställningar som produceras kan nå en bredare publik.

Sammanfattningsvis anser Kulturrådet att

- det finns behov av att utveckla statistik för bild- och formområdet,
- att det behövs allmänt förstärkta resurser för utställarnas arbete inom bild- och formområdet,
- bidraget för utställningsersättning bör höjas för att få till stånd en bredare tillämpning av avtalet om utställningsersättning.

Kulturrådet föreslår

- att stödet till bild- och formområdet ökar med 5 miljoner kronor fr.o.m. 2010.

Barn och unga

Det är en viktig uppgift för Kulturrådet att öka tillgången till kultur för barn och unga. Enligt FN:s konvention om barnets rättigheter och läroplanen för grundskolan har alla barn och unga rätt att ta del av kultur och att skapa själva. På grund av sociala och ekonomiska orsaker har dock barn och unga inte samma möjligheter som vuxna att få denna rättighet tillgodosedd.

Kulturrådet har antagit en strategi för hur rådet ska arbeta för att öka tillgången till kultur för barn och unga. I den sägs bl.a. att Kulturrådet ska följa utvecklingen vad gäller kultur för barn och unga, ge regeringen underlag vad gäller kultur för barn och unga och genom bidragsgivning, konferenser och seminarier bidra till genomförandet av den statliga kulturpolitiken avseende barn och unga. En förstärkning av det interkulturella perspektivet inom Skapande skola prioriteras också under de kommande åren.

Ett kraftfullt verktyg för att genomföra denna strategi är

regeringens satsning på Skapande skola. Skolan är den arena som erbjuder möjligheter för alla att ta del av kultur. Sedan 2008 har Kulturrådet haft ansvar för att administrera och genomföra denna satsning. För 2008 var bidraget 55 miljoner kronor som skulle gå till att öka integreringen av kulturens roll i skolan i årskurs 7, 8 och 9. Kulturrådet kan konstatera att intresset för att söka bidraget har varit stort i den kommunala skolan. 75 % av landets kommuner sökte bidraget under 2008. Informationsinsatser har genomförts för att nå de 25 % av kommunerna som inte har sökt. Kulturrådet har även arrangerat och deltagit i ett stort antal konferenser och seminarier på temat kultur och skola. Riktlinjerna för Skapande skola har nästan undantagslöst fått ett positivt mottagande. Kulturrådet kan dock konstatera att i möten med politiker, tjänstemän, skolledare, lärare och kulturskapare har det uttryckts ett stort behov av att bredda satsningen även till de yngre åldersgrupperna. Det är angeläget att även elever på låg- och mellanstadiet ges möjlighet att möta konst och kultur. Utredningar och rapporter visar att möjligheterna för dessa åldersgrupper att ta del av kultur är mindre än för de lägre åldersgrupperna. Icke desto mindre bör elever i årskurs 0–6 erbjudas samma möjligheter som de äldre att ta del av konst och kultur och få möjlighet att möta kulturpedagoger som fungerar som resurs i det egna skapandet. Ytterligare skäl att bredda satsningen är att man i många skolor arbetar över årskursgränserna. Elever i yngre årskurser som arbetar med äldre ställs därmed utanför Skapande skola trots att man har lektioner tillsammans. En rapport om Skapande skola ska lämnas till regeringen i juni 2009. Redan nu kan konstateras att ytterligare insatser behövs för kunskapsuppbyggnad och information.

I samband med Skolverkets uppdrag att utarbeta förslag till nya kursplaner för grundskolan vill Kulturrådet framhålla de estetiska ämnens betydelse för att tillgodose barns och ungas rätt att ta del av kultur och att skapa själva. Det är även Kulturrådets uppfattning att konst och kultur kan bidra till elevernas lärandeprocess och till att nå måloppfyllelse i skolan. Kulturrådet välkomnar Skolverkets initiativ att bjuda in till samråd kring kursplanerevisionen och vill framhålla att konst och kultur kan vara en del av kursplanerna även i andra ämnen än de estetiska.

Kulturrådet föreslår

- att preliminärt 100 miljoner kronor avsätts årligen fr.o.m. 2010 för utvidgning av Skapande skola till hela grundskolan och att därvid ramen för administrativa kostnader höjs.

Internationalisering

Sverige är alltmer *internationaliserat*. Intresset för omvärlden har ökat och insikten om det internationella och

interkulturella samspelets betydelse för utvecklingen av konsten är numera etablerad. EU-medlemskapet och tillgången till de gemensamma kulturprogrammen och strukturfonderna har påtagligt ökat de internationella kontakterna och det europeiska kultursamarbetet – inte minst på regional och lokal nivå. Inom EU pågår f.n. ett arbete med att ta fram en Östersjöstrategi. Kulturrådet vill i det sammanhanget särskilt peka på behovet av att lyfta fram konst och kultur.

Kulturrådet har från och med 2006 ett ökat ansvar när det gäller internationella kulturfrågor. Kulturrådets internationella uppdrag innefattar både utveckling av Kulturrådets roll som samordnande myndighet på kulturområdet, med andra politikområden, samt med de utsända kulturråden, vilket kräver en stärkt intern kompetens. Dessutom har uppdraget gentemot kulturaktörerna markant ökat, vilket ställer krav på resurser för kulturaktörernas deltagande i internationell verksamhet. Ett omfattande kulturutbyte pågår sedan länge mellan kulturlivet i Sverige och resten av världen såväl med som utan offentlig finansiering. Internationalisering är en självklar och nödvändig del i utvecklingen av konsten och kulturen, såväl från ett utövarperspektiv som ur ett medborgarperspektiv. Kulturrådet noterar idag en avsevärd ökning av antalet förfrågningar, initiativ och behov av resurser för internationellt kulturutbyte och samarbete.

Ett av Kulturrådets mål är att internationellt och interkulturellt kulturutbyte ska öka och integreras i hela Kulturrådets verksamhet och bidragsgivning. Verksamhetsbidragen och utvecklingsbidragen till institutioner och det fria kulturlivet används idag i avsevärt ökad utsträckning för internationellt utbyte och samarbete. Trots detta vill Kulturrådet understryka att internationella samarbeten och utbyten är kostnadskrävande, och det behövs ökade resurser för att stärka svenska kulturaktörers och institutioners närvaro och deltagande på den internationella arenan, möjliggöra samproduktioner samt förnya och utveckla det internationella samspelet.

Samverkan

Det internationella kulturutbytet stöds i Sverige av en rad myndigheter inom områdena kulturpolitik, handels- och sverigefrämjandepolitik samt biståndspolitik. Kulturrådets stöd till institutioner, organisationer och grupper kompletteras av Konstnärsnämndens och Sveriges författarfonds stöd till internationella utbyten för enskilda kulturutövare. Dessutom har de flesta statligt stödda kulturinstitutioner ett uppdrag att inom ramen för ordinarie verksamhet arbeta med internationella utbyten.

Internationellt kultursamarbete spelar en avgörande roll för utveckling av demokrati och yttrandefrihet, och

kulturpolitiskt motiverade projekt med långsiktiga strategier ger utrikespolitiskt gynnsamma effekter. Kulturrådet besitter, i sin roll som den största bidragsgivande myndigheten på kulturområdet, en unik kunskap om det svenska kulturlivet och dess aktörer, som i högre grad kan användas för att stärka kulturens roll i internationella sammanhang inom andra politikområden. Med anledning av detta föreslår t.ex. Globaliseringsrådet (Ds 2008:82) att Kulturrådet ska ges ett vidgat uppdrag att presentera svensk kultur utomlands.

Under 2009 kommer Kulturrådet och Sida att arbeta för att ytterligare formalisera sitt samarbete genom att ett ramavtal skrivs mellan myndigheterna. Redan idag har Kulturrådet ett antal uppdrag kring biståndsfinansierat kultursamarbete. Ett ramavtal förväntas ge både en förenklad administration och bättre förutsättningar för Kulturrådet att åta sig fler och större uppdrag.

Kulturrådet samverkar med en rad olika myndigheter och organisationer kring internationella kulturfrågor. Med Svenska institutet sker samråd kring respektive uppdrag inom utvecklingssamarbetet samt kring kulturfrämjandet. En kulturöverenskommelse med Kina är ett konkret exempel på framtida samarbete mellan Kulturrådet och Svenska institutet. Kulturrådet medverkar i Svenska Unescorådet, i kommittén för EXPO 2010 i Shanghai, i referensgruppen för kulturaktiviteter i samband med EU-ordförandeskapet och Märkesåret 1809. Dessutom är Kulturrådet medlem i internationella nätverk så som IFACCA (Federation of Arts Councils and Culture Agencies).

Andra konkreta insatser är samverkan och dialog med utlandsmyndigheterna och de svenska kultur- och forskningsinstituterna. De utsända kulturråden är prioriterade och viktiga samarbetspartners i Kulturrådets internationella arbete. Kulturrådet har förstärkt sitt stöd till projekt och utbyten som kulturråden prioriterar och deltar aktivt i de årliga kultur- och pressrådsmötena samt vidareutbildar ambassadernas lokalanställda i myndighetens verksamhetsområde.

Internationellt litteratursamarbete

Uppgiften att stödja den svenska litteraturens närvaro i utlandet övergick i januari 2008 från Svenska institutet till Kulturrådet. En långsiktig plan för verksamhetens utveckling överlämnades till Kulturdepartementet i augusti 2008. Kulturrådet ser dokumentet som ett viktigt styrdokument för den fortsatta verksamheten och eftersträvar dialog med Kulturdepartementet i frågan.

Målet med det internationella litteratursamarbetet är att genom stöd till översättningar och litterära evenemang utveckla det internationella utbytet och samarbetet

på litteraturområdet. Med bidragsgivning, information, samverkan och egeninitierade projekt främjar Kulturrådet produktion, distribution och förmedling av litteratur och dramatik, nationellt och internationellt. Av möjliga extra informationsinsatser kan nämnas inbjudan till Sverige att vara temaland på bokmässan i Belgrad 2010 och förfrågan från Salon du Livre i Paris till de nordiska länderna att 2011 vara temaland i Paris. Det senare evenemanget förutsätter dock betydande resursförstärkning för alla inbjudna länder.

Utveckling av internationellt samarbete inom teater, dans, musik och bild- och formområdet

För att det internationella och interkulturella utbytet ska utvecklas och integreras ytterligare i bidragsgivningen och hela myndighetens verksamhet ser Kulturrådet behov av att vidareutveckla strategier för samtliga konstområden med det internationella litteratursamarbetet som modell och utgångspunkt. Det innebär bl.a. 1) att utveckla den internationella handlingsplanen för dansområdet, 2) att göra strategier för internationaliseringen av bild- och formområdet, 3) en översyn av det internationella teaterutbytet och 4) samordning och översyn av musikområdets internationalisering.

Förstärkning av internationella insatser

Det finns en betydande potential inom kultursektorn för ökade internationella satsningar. Eftersom Kulturrådets medel för ändamålet är små måste flertalet ansökningar om stöd avslås, andra beviljas ett betydligt lägre belopp än det sökta. Under 2008 uppgick den ansökta summan för stöd till internationellt kulturutbyte till 82 miljoner kronor. Endast 28 miljoner kronor kunde beviljas. Den kraftigt ökande efterfrågan på resurser för internationell och interkulturell verksamhet kräver ökade medel för projekt och turnéer i utlandet, deltagande i branschmässor, internationella projekt och festivaler i Sverige samt internationella samproduktioner/samarbetsprojekt.

För att kunna tillgodose efterfrågan på svensk scenkonst för barn behövs ökade resurser för turnéer och deltagande i festivaler. Assitej, den internationella barn- och ungdomsteaterorganisationen har sin världskongress 2011 i Öresundsregionen, vilket ger en unik chans att presentera svensk barn- och ungdomskultur. Danska staten har redan 2008 genom Danska Kunstrådet avsatt 4 miljoner danska kronor för förberedelser och genomförande, medel som bör matchas från svenskt håll. Resurser behövs också för att stärka de svensk-kinesiska kulturrelationerna i anslutning till Världsutställningen i Shanghai 2010 och för att medverka till Strindbergsåret 2012.

Salon du Livre i Paris har uttryckt önskemål om Nor-

den som tema på bokmässan i april 2011. En förutsättning för att de nordiska länderna skall ha möjlighet att acceptera den formella inbjudan som kommer under 2009 är att de litteraturinformationscentraler och myndigheter som arbetar med internationella litteraturfrågor får avsevärd resursförstärkning för ändamålet. Medverkan på Salon du Livre skulle ge den nordiska litteraturen en unik möjlighet till exponering och utveckling.

2012 fyller Litteraturpriset till Astrid Lindgrens minne (ALMA) tio år, vilket innebär att behovet av medel kommer att öka under detta jubileumsår. Exempelvis blir ALMA:s verksamhet huvudtema på världens största barnbokmessa i Bologna. Kulturrådet ämnar också arrangera en internationell konferens där de drygt 450 organisationerna och institutionerna som har rätt att nominera kandidater till ALMA-priset bjuds in tillsammans med tidigare ALMA-pristagare för att belysa barn- och ungdomslitteraturens förutsättningar i olika delar av världen.

Inom ramen för det svenska biståndet skulle kultursatsningar i mycket högre grad än idag kunna bidra till positiv utveckling i olika länder.

Kulturrådets bedömning är att behovet av medel och kompetens för internationella kulturutbyten och samproduktioner hela tiden ökar, inte minst som resultat av Svenska institutets minskade medel för efterfrågestyrt kulturutbyte. Utlandsmyndigheter som inte är belägna i de av Svenska institutet prioriterade städerna kan inte påräkna UD-medel för kulturevenemang. Dessa ambassader och konsulat är därmed hänvisade till Kulturrådets bidrag. Så är även fallet för flertalet av de kulturråd Kulturdepartementet sänt ut – eftersom de befinner sig på andra orter än de Svenska institutet prioriterar.

Internationellt kultursamarbete förutsätter samarbete på jämbördig nivå oavsett politikområde. Kulturrådet bedömer att detta förhållningssätt har en avgörande betydelse för långsiktighet och hållbara effekter – dvs. att samarbetslandets intressen, behov och önskemål måste vara utgångspunkt vare sig syftet till fattigdomsbekämpning, reformsamarbete eller är en del av den kulturpolitiska agendan.

Kulturrådet föreslår

- en budgetökning på 28 miljoner kronor för projekt och turnéer i utlandet, internationella projekt och festivaler i Sverige och internationella samproduktioner/samarbetsprojekt vilket markant skulle öka möjligheterna för svensk kultur att delta i internationella samarbeten och samproduktioner.

EU

Kulturrådet och Riksantikvarieämbetet svarar tillsammans för Kulturkontakt Sverige som är informationskontor för EU:s kulturfrågor och informerar om och medverkar till genomförandet av EU:s kulturprogram, varvid Riksantikvarieämbetet i första hand ansvarar för kulturarvssektorn och Kulturrådet för information till övriga konst- och kulturområden.

Kulturkontakt Sverige informerar genom nyhetsbrev och ett flertal seminarier om EU:s Kulturprogram.

Kulturrådet, Riksantikvarieämbetet, Riksarkivet och Svenska Filminstitutet har också ett gemensamt regeringsuppdrag att årligen redovisa hur många projekt med kulturanknytning som fått stöd genom EU:s strukturfonder. De fyra myndigheterna är också utsedda att tillsammans bevaka kulturfrågorna i de tre övervakningskommittéerna.

EU-medlemskapet och tillgången till det gemensamma kulturprogrammet och strukturfonderna har påtagligt ökat de internationella kontakterna och det europeiska kultursamarbetet – inte minst på regional och lokal nivå. Den ekonomiska krisen kan också betyda att utrymmet inom den offentliga sektorn för ökade anslag till kulturinstitutionerna begränsas. Genom det nationella strukturfondsprogrammet som förvaltas av ESF-rådet finns möjligheter, även för kultursektorns företag, att söka stöd för kompetensutveckling. Kulturrådet har tillsammans med Riksantikvarieämbetet, Riksarkivet och Svenska Filminstitutet tagit fram foldern ”Pengar till kultur”, där ett antal europeiska och nordiska fonder och program presenteras. Syftet är att öka kunskapen hos kultursektorn om andra stödmöjligheter än de renodlade kulturprogrammen.

Kultursektorn och de kreativa näringarna/kulturindustrin är en mycket viktig tillväxtfaktor och beräknas idag bidra till 2,6 procent av EU-ländernas BNP. Fortfarande behövs dock mer kunskap och analys inom området, bl.a. samordnad omvärldsbeskrivning och internationell komparativ statistik. EU-kommissionen har nyligen publicerat en öppen utlysning för att ta fram en studie om kulturens bidrag till regional och lokal utveckling. Det är ett led i EU:s förändrade syn på strukturfonder. Fonderna används redan idag till kulturprojekt men kommissionen vill att kultur ska stödjas i ökad omfattning som en viktig del av samhällsutvecklingen.

EU:s kulturprogram i sin nuvarande form gäller t.o.m. 2013, men redan nu pågår diskussioner om nästa programperiod. Kommissionen prövar också nya vägar, t.ex. pilotprojekt med fokus på rörlighet inom kultursektorn. Det pågår också ett arbete för att hitta nya former för att informera om regler för skatter, visum, arbetstillfällen

och andra frågor som är viktiga för att stimulera en ökad rörlighet inom Europa för konstnärer och kulturutövare. Kulturrådet är berett att åta sig ett ökat informationsuppdrag på detta område.

När det gäller det arbete som pågår med att utforma en östersjöstrategi är det viktigt att kultursatsningar ingår som en självklar del.

Kulturrådet föreslår

- att regeringen ger Kulturrådet möjlighet att lämna garantier för svenska deltagare i EU-projekt inom kulturområdet.
- att regeringen fattar ett principbeslut om bidrag till den stad som kommer att utses att vara kulturhuvudstad 2014.

Interkulturella frågor

2008 fick Kulturrådet ett utökat uppdrag att under tre år utveckla internationell och interkulturell verksamhet inom kulturområdet. Här ingår att samordna de uppdrag som Kulturrådet, tillsammans med Konstnärsnämnden, Riksteatern, Riksutställningar, Intercult, Mångkulturellt Centrum och Sprong har fått för att utveckla internationella kontaktnät och konstnärligt utbyte samt för att främja etnisk och kulturell mångfald. Kulturrådet har tillsammans med de övriga myndigheterna och organisationerna bildat en interkulturell dialoggrupp som regelbundet träffas för avstämning.

Under 2009 ska Kulturrådet utarbeta en strategi för hur ett interkulturellt perspektiv i ökad utsträckning ska genomsyra verksamheten, av vilken bidragsgivningen är en betydande del. Här måste mål, villkor och återrapporteringskrav för bidragstagare klargöras. Förutom att krav på etablerade aktörers arbete för ökad mångfald ska tydliggöras, måste också mål och metoder utarbetas för att synliggöra Kulturrådets verksamhet och därmed nå nya aktörer. För att klargöra Kulturrådets målsättning ur ett interkulturellt perspektiv bör dialogen med regionerna, institutionerna, de fria grupperna och mångkulturkonsulenterna stärkas.

Sammanfattningsvis anser Kulturrådet att

- det behövs ökade insatser för kunskapsuppbyggnad och forskning, men också kring metodutveckling om hur man konkret kan arbeta för ökad mångfald.

Nationella minoriteter

Kulturrådets särskilda medel för de nationella minoriteternas språk och kultur har stor betydelse i Sveriges samlade minoritetspolitik eftersom det i viss utsträckning handlar om fria projektmedel. Kontakter med centrala

aktörer inom minoritetsgrupperna vittnar om ett mycket stort och varierat behov av åtgärder för att de nationella minoriteterna ska kunna behålla och utveckla sin kultur samt för att skydda och främja de nationella minoritetsspråken. Huvuddelen av de ansökningar som Kulturrådet mottar rör på olika sätt främjande av minoritetsspråken. Minoritetsspråkig kulturverksamhet utgör enligt Kulturrådet ett viktigt språkstimulerande och språkrevitaliserande verktyg, inte minst för barn och unga.

Kulturrådets medel har sedan 2002 då anslaget tillfördes myndigheten, kommit att i allt högre grad genom regleringsbrev bindas till särskilt utpekade verksamheter. Kulturrådet menar att detta är en olycklig utveckling, då behovet av fria medel för befintliga och för nya aktörer är stort. Kulturrådet har uppmärksammat behov på flera nivåer, inte minst när det gäller att stärka strukturer inom minoritetsgrupperna för att skapa förutsättningar för att kunna bedriva långsiktig verksamhet. Detta gäller bland annat behov av stärkta arkivfunktioner, inte minst inom den romska gruppen som har påtalat behovet. För några av grupperna har accessprojektet inneburit att man kunnat påbörja ett arbete för att skapa bättre överblick och ordning i sina samlingar, samtidigt som man blir medveten om vilka behov som finns för framtiden. Kulturrådets bedömning är att även institutioner som får bidrag direkt från departementet – Judiska museet och Åjtte – kräver en mer stabil finansiering.

Sammanfattningsvis anser Kulturrådet att

- anslaget för nationella minoriteters språk och kultur tillförs fyra mkr för att främja, skydda och revitalisera minoritetsspråken.

Jämställdhet

Under senare år har jämställdhetsperspektivet fokuserats alltmer i kulturpolitiken. Frågan har behandlats av utredningar och krav ställs på myndigheter m.fl. att arbeta aktivt för att integrera jämställdhetsperspektivet i sina verksamheter.

Kulturrådet fick hösten 2007 i uppdrag att analysera den egna bidragsgivningen ur ett jämställdhetsperspektiv samt att fördela bidrag till projekt som långsiktigt kan främja jämställdhet inom scenkonstområdet. En rapport lämnades till regeringen i början av februari i år. Som framgår av rapporten finns det, trots positiva signaler om förbättrad könsfördelning bl.a. i institutionernas ledningar och repertoarråd, en hel del kvar att göra när det gäller att påverka utvecklingen mot ökad jämställdhet. Framför allt kvarstår ännu en kraftig mansdominans inom stora delar av musikområdet.

Kulturrådet kommer att fortsätta att årligen följa upp

hur könsfördelningen förändras inom scenkonstområdets olika delar samt överväga vilka åtgärder som är möjliga att vidta inom ramen för Kulturrådets uppdrag i de fall könsfördelningen fortsätter att vara skev.

Erfarenheterna från de projekt som fått del av de särskilda projektmedel som Kulturrådet haft – och 2009 även har – i uppdrag att fördela kommer att spridas på lämpligt sätt, bl.a. genom information på Kulturrådets nya webbplats som tas i drift under våren. Även om det är en generell strävan att integrera jämställdhetsperspektivet i den vanliga bidragshandlingen finns det, enligt Kulturrådet, anledning att ännu några år ha särskilda projektmedel som kan förstärka de ordinarie insatserna. Det kan även finnas anledning att starta särskilda jämställdhetsprojekt inom andra områden än scenkonstområdet. Kulturrådet önskar därför få disponera 3 miljoner kronor per år för fortsatta projektinsatser, uppföljande åtgärder och informationsåtgärder.

Sammanfattningsvis anser Kulturrådet att

- det trots positiva signaler om förbättrad könsfördelning återstår mycket att göra när det gäller att påverka utvecklingen mot ökad jämställdhet

Kulturrådet föreslår

- att 3 miljoner kronor ställs till Kulturrådets disposition för projekt, uppföljning och information för att öka jämställdheten.

Ökad tillgänglighet till kultur för personer med funktionsnedsättning

Kulturrådet har ett sektorsansvar för handikappfrågor inom kultursektorn. I det ansvaret ingår att på central nivå stödja, samordna och driva på kulturlivet att ta sitt ansvar för att uppnå de nationella målen i handikappolitiken. Kulturrådet har också ett uppdrag att samla, sprida och generera information om tillgänglighet inom kulturområdet, till både kulturinstitutioner och kulturskapare.

Kulturrådet har sedan 1999 disponerat särskilda medel för att på så sätt öka möjligheterna för kulturlivet att intensifiera arbetet enligt det handlingsprogram som finns i Kulturrådets rapport *Funktionshindrades tillgång till kultur*. Mellan åren 2000–2007 har ca 9,5 miljoner kronor avsatts i budgeten.

För många institutioner har möjligheten att driva tillgänglighetsarbetet i projektform med stöd av dessa pengar fungerat som en upptakt för det egna strategiska tillgänglighetsarbetet.

Kulturrådet har i sin bidragsgivning prioriterat olika typer av projekt som genomfört kartläggningar, förstu-

dier eller inventeringar för att identifiera hinder för ökad tillgänglighet inom kulturområdet och/eller verkat för att systematisera arbetet med att åtgärda dessa. Till att börja med fördelades medel till en rad olika projektägare. Förutom kulturinstitutioner eller det fria kulturlivet, så beviljades medel till studieförbund, handikapporganisationer, kommuner eller landsting.

Utifrån sektorsansvaret har Kulturrådet arbetat med att öka kunskapen om tillgänglighetsarbetet ur ett brett perspektiv. En stor del av kulturlivets institutioner och organisationer har besökts och ett stort antal konferenser, seminarier och samtal har genomförts. Insatser har gjorts för att höja kompetensen hos kulturaktörerna och för att stärka möjligheterna för personer med funktionsnedsättningar att ta del av kultur.

Att fortsätta att fördela projektmedel har risker. På samma sätt som medlen hittills har verkat dynamiskt och bidragit till att få fart på projekt som annars inte hade kommit igång på grund av bristande finansiellt utrymme, så kan projektmedel i längden uppfattas som sidoordnade och göra att frågan om tillgänglighet hamnar långt ner på prioriteringslistan. Projekten kanske aldrig övergår till att bli en del av den ordinarie verksamheten och riskerar därmed att upphöra när projekttiden är slut. Kulturrådet gjorde 2007 en översyn av bidragets effekter. Fr.o.m. 2008 fokuseras därför Kulturrådets arbete i ökad utsträckning på att bättre integrera tillgänglighetsperspektivet i kulturlivets reguljära utvecklingsarbete. Målet är att medel för ökad tillgänglighet ska sökas med utgångspunkt i respektive kultur/konstområde och prövas mot verksamhets- och utvecklingsbidrag, inte som sidoordnade projekt. Detta ställer ökade krav på kunskap om tillgänglighetsfrågor hos handläggarna och utveckling av beredningsformerna för ansökningar.

Sammanfattningsvis anser Kulturrådet att
– tillgänglighetsfrågor bör integreras bättre i kulturlivets reguljära arbete.

Sysselsättning och kompetensutveckling

Det råder sedan länge en permanent obalans på kulturarbetsmarknaden där antalet kulturutövare inom alla konstområden vida överstiger tillgången på arbetstillfällen. Merparten av kulturlivet är idag en frilansmarknad. Enligt Arbetsförmedlingens rapport om arbetsmarknadsläget inom kulturområdet i december 2008 är arbetsmarknaden för kulturutövare fortsatt svag. För fjärde månaden i rad minskade antalet kulturutövare som fått arbete och jämfört med december 2007 är minskningen drygt 13 procent. Kulturrådet vill i detta budgetunderlag peka på betydelsen av de syssel-

sättningsskapande verksamheter som finansieras via kulturbudgeten.

Allianser inom teater, dans och musik

Allianserna inom scenkonstområdet innebär att f.n. 128 skådespelare, 61 dansare och 51 musiker har en anställning mellan olika engagemang vid teatrar, orkestrar och andra arbetsgivare. Musikalliansen är under uppbyggnad och beräknas vid utgången av 2009 ha ca 100 musiker anställda. Allianserna är uppbyggda för att tillgodose de särskilda behov som finns för dessa grupper. De främjar rörlighet, konstnärlig förnyelse och kvalitet. Allianserna har också stor betydelse när det gäller kompetensutveckling för dessa grupper i ett bredare perspektiv än enbart de som har sin anställning vid allianserna.

Centrumbildningar

Centrumbildningar är samlingsnamnet på det fria kulturlivets arbetsmarknadsinriktade organisationer. De är elva till antalet och omfattar ord, bild, ton, teater, dans, film och foto. Därutöver finns även Seriefrämjandet och Centrum för dramatik som också bedriver verksamhet som ökar kunskapsförmedling och arbetstillfällen för nya grupper av konstutövare.

Centrumbildningarnas verksamhet syftar till att förbättra villkoren för medlemmarna på arbetsmarknaden, och att vidga arbetsmarknaden till områden som inte direkt kopplas till kulturområdet och verka som mäklare mellan kultur och näringsliv. Centrumbildningarna kompletterar arbetsförmedlingarnas arbete bl.a. genom sin specialkompetens inom olika konst- och kulturområden. Flera av dessa yrkeskategorier kan överhuvudtaget inte komma i åtnjutande av arbetsförmedlingens tjänster. Det gäller exempelvis författare och översättare som i princip alltid är fria företagare och oftast sina egna uppdragsgivare. Centrumbildningarna redovisar att de varje år förmedlar drygt 9 000 direkta uppdrag av olika omfattning till konstnärer. Därtill kommer uppdrag som förmedlas genom t.ex. webbplatser, mässor och dylikt.

Centrumbildningarnas insatser har inneburit nya vägar att vidga arbetsmarknaden för de konstnärsgupper som man har ansvar för, exempelvis samarbeten med regionala institutioner och länskonstnärer samt nya former för samarbeten med näringsliv. Alla centrumbildningar arbetar även aktivt med kompetensutvecklingsinsatser i syfte att öka medlemmarnas möjligheter på arbetsmarknaden.

Accessprojektet

De hittills gjorda erfarenheterna av accessprojektet är goda såväl som arbetsmarknadsåtgärd som sett till pro-

jektinnehåll och resultat. Kultursektorn har visat upp en mycket hög beredskap att på kort tid kunna bereda många personer sysselsättning. Kulturrådets uppfattning är att om arbetsmarknadsläget förvärras och det är aktuellt med nya sysselsättningsåtgärder finns det en hög beredskap inom kultursektorn att ta emot arbetsökande. Den administrativa funktionen och de rutiner som upprättats inom accessprojektet är väl intrimmade och Kulturrådet har beredskap att hantera liknande projekt i framtiden.

Sammanfattningsvis anser Kulturrådet att

- det är angeläget att stödja sysselsättningskapande åtgärder inom kulturområdet.

Kulturrådet föreslår

- att stödet till centrumbildningarna ökar med 10 miljoner kronor och till de tre allianserna med totalt 35 miljoner kronor.

Den kreativa sektorn

Kultur som en del av den kreativa sektorn har kommit allt mer i fokus under senare år, både nationellt och internationellt. Kulturrådet har haft flera uppdrag med anknytning till området – det s.k. KRUS-projektet som redovisades i rapporten *Kultur i regionala utvecklingsstrategier och program*, entreprenörsuppdraget som redovisades till regeringen i rapporten *Entreprenörskap och företagande inom Kulturrådets verksamhetsområde* och nu senast det tematiska myndighetsarbetet, där Kulturrådet är huvudansvarig för arbetsgruppen Kreativa näringar. Med utgångspunkt från dessa uppdrag kan Kulturrådet konstatera att frågor kring kultur och entreprenörskap och kreativa näringar rör sig inom ett brett fält, alltifrån att ta fram statistikunderlag till medel för att stimulera utveckling och förnyelse inom den kreativa sektorn. En gemensam nämnare i detta arbete är att det krävs samverkan mellan en mängd aktörer för att uppnå ett bra resultat.

Kulturrådet har tillsammans med övriga samverkande myndigheter lagt ett antal förslag som syftar till att främja samverkan mellan kultur och näringsliv. Därutöver menar Kulturrådet att det förslag om ökade medel till förnyelse och utveckling, som presenteras på sid. 8, är viktigt för att den konstnärliga verksamheten ska kunna finna nya former. Vidare behövs det ökad kunskapsutveckling och kunskapsförmedling inom kulturområdet med statistik och undersökningar som belyser den kreativa sektorn i stort, liksom sysselsättning och ekonomiska effekter – något som regionerna efterfrågar i stor utsträckning. Mötesplatser och möjligheter till nätverk efterfrågas både regionalt och nationellt. Kulturrådet skulle tillsammans

med övriga berörda myndigheter kunna vara en viktig aktör i det sammanhanget.

Kulturens roll i regional tillväxt och utveckling, liksom kulturen som en del av den kreativa sektorn är viktiga frågor för regionerna. Erfarenheterna från de regionala dialoger som Kulturrådet har genomfört tillsammans med övriga kulturmyndigheter och tillväxtmyndigheterna är att det finns stora förväntningar på att den statliga nivån i högre grad än hittills ska bli en viktig aktör inom området. Kulturrådet ser därför fram mot det nationella program som nu tas fram av kultur- och näringsdepartementen.

Sammanfattningsvis anser Kulturrådet att

- det behövs ökad kunskapsutveckling och kunskapsförmedling inom kulturområdet med statistik och undersökningar som belyser den kreativa sektorn i stort.

Kulturrådets roll och resurser

Kulturrådet har en mycket viktig roll i den nationella kulturpolitiken och besitter stor kunskap om den konstnärliga och kulturella verksamheten i hela landet. Kulturrådet har en liten administration i förhållande till sitt omfattande uppdrag. Det är därför inom befintliga ramar inte möjligt att genomföra flera av de angelägna insatser som Kulturrådet menar att det finns behov av. I det följande redovisar Kulturrådet några av dessa behov.

Kunskapsutveckling

Kulturrådet anser att kunskapsutveckling och kunskapsförmedling är en av de främsta uppgifterna för en nationell kulturmyndighet. Inom statistikområdet är det angeläget att den officiella statistiken får större bredd än i dag. I första hand bör den också omfatta hela scenkonstområdet. Kulturrådet behöver också kunna serva omvärlden med en överblick över hela kulturområdet med hjälp av såväl egen som andra myndigheters statistik. Grundläggande förberedelser för detta pågår inom Kulturrådet.

I och med att Statistiska centralbyrån (SCB) har avisat att man drastiskt kommer att minska bredden i mätningen av svenska folkets kulturvanor inom ramen för de s.k. ULF-undersökningarna, för att istället kunna satsa på EU-anpassad statistik som har få kulturvariabler, måste Kulturrådet ta ansvar för att hitta andra lösningar. Dessa kommer dock att kosta betydligt mer än tidigare för Kulturrådet. Möjligen kan det nyligen påbörjade EU-arbetet med att utveckla kulturstatistiken på sikt förbättra användbarheten av den EU-gemensamma statistiken. Kulturrådet har därför engagerat sig starkt i detta EU-arbete.

Det är utmärkt med den förstärkning av forskningen inom kulturområdet som nyligen skett genom medelstillskott till Vetenskapsrådet och de konstnärliga högskolorna. Det saknas dock fortfarande tillräckliga medel för sektorsforskning. De drygt 2 miljoner kronor som Kulturrådet disponerar förslår inte långt. Ett nivåhöjande tillskott av dessa medel med 10–15 miljoner kronor under kommande treårsperiod skulle kunna möjliggöra en mycket intressant kunskapsutveckling inom sektorn.

Ett sätt att skapa långsiktig struktur i kunskapsförsörjningen för kultursektorn skulle kunna vara att Kulturrådet ges ett regeringsuppdrag att vart fjärde år ta fram en bred ”kulturrapport” efter liknande modell som tillämpas inom t.ex. folkhälsoområdet och det sociala området.

Bidragsgivning

Under 2008 fördelade Kulturrådet 1,7 miljarder i bidrag till kulturverksamhet. Bidragsgivningen kräver stora resurser i form av tid och kompetens för att den ska fungera som det är tänkt – som ett strategiskt instrument för att utveckla och stärka svensk kultur. De drygt 120 ledamöterna i Kulturrådets olika arbets- och referensgrupper skapar i samspel med Kulturrådets kansli kvalitet och styrka i besluts- och beredningsprocessen. Under senare år har regeringens styrning av bidragen via regleringsbrevet minskat, vilket har gett Kulturrådet större möjlighet att utifrån samlade bedömningar fördela de medel som står till buds. Detta är en positiv utveckling. Detta förhållande innebär emellertid att Kulturrådets arbete med bidragsgivningen har ökat eftersom hanteringen av skattemedel måste ske med beaktande av hög kvalitet och rättssäkerhet. Många bidragsförordningar behöver dock genomgripande omarbetningar.

Kunskapsförmedling och information

Kulturrådet ska enligt instruktionen ”samlar och sprida information om kulturell verksamhet och om åtgärder och initiativ på området”. Webbplatsen (www.kulturradet.se) är Kulturrådets viktigaste kommunikationskanal. Kulturrådet kommer under våren 2009 att förändra den externa webbplatsen. Syftet är att förbättra webbplatsen tekniskt, förbättra tillgänglighet och användbarhet, omstrukturera och omformulera innehållet och modernisera formen.

Det finns dock önskemål på att webbplatsen borde byggas ut och omfatta mer information och flera tjänster. Kulturrådets webbplats skulle kunna utvecklas till en mötesplats och kunskapskälla, där man förutom att ansöka om bidrag även skulle kunna ta del av andra kulturutövers erfarenheter och nätverk. Kulturrådet får till exempel varje år in flera tusen redovisningar från kulturinstitutioner och kulturutövare, redovisningar som innehåller värdefull

information för de som står i begrepp att själva utveckla befintlig verksamhet eller starta nya projekt.

Skapande skola är ett exempel på en verksamhet som med hjälp av ny teknik skulle kunna nå nya målgrupper och skapa nya strukturer. Webbplatsen skulle kunna fungera som ett nätverk för att utbyta erfarenheter och inspirera andra.

Kulturrådet ser idag ett behov av att bygga ut myndighetens digitala tjänster. Kulturrådet har redan idag i begränsad omfattning direktsänt presskonferenser, lagt upp interna bloggar och webbenkäter. Behovet av och efterfrågan på den här typen av tjänster ökar dock hela tiden.

Kulturrådet är statistikansvarig myndighet på kulturområdet och hämtar redan nu in stora delar av statistiken via digitala enkäter på webbplatsen. Målet är naturligtvis att även göra kulturstatistiken sökbar via databaser på webbplatsen, men det är ett resurskrävande arbete.

Under de senaste åren har Kulturrådet fått ett ökat ansvar när det gäller de internationella kulturfrågorna och myndigheten tog nyligen över ansvaret för stödet till överstätt svensk litteratur. Dessa uppdrag innebär att Kulturrådet ska nå nya målgrupper i andra delar av världen vilket ställer helt andra krav på webbplatsen och dess språkhantering. Kulturrådet skulle behöva bygga ut informationen, framför allt på engelska men även på andra språk.

Kulturrådet föreslår

- att Kulturrådets förvaltningsanslag fr.o.m. 2010 ökar med 8 miljoner kronor för att förstärka rådets insatser inom kunskapsutveckling, bidragsgivning, kunskapsförmedling och information.

Kulturområdets kompensation för pris- och löneutvecklingen

Anpassning av pris- och löneomräkningen till områdets särskilda villkor

Det ställs idag samma produktivitetskrav på kulturområdet som på andra politikområden. Kulturrådet har vid flera tillfällen påtalat att möjligheterna att rationalisera och öka produktivitet inom konstnärlig verksamhet inte är jämförbar med vad som är möjligt inom de flesta andra områden. Den konstnärliga verksamheten vid landets kulturinstitutioner och det fria kulturlivet riskerar att utarmas om inte de offentliga stöden tar hänsyn till de särskilda villkor som råder inom kulturområdet. Under många år har den statliga kompensationen för pris- och löneutveckling inom kulturområdet varit väsentligt lägre än kostnadsutvecklingen. Kulturrådet beräknar att en höjning av pris- och lönekomensationen med en procent till de anslag som Kulturrådet disponerar skulle uppgå till ca 12 miljoner kronor.

Kulturrådet vill också framhålla att många anslag inom kulturområdet inte har någon kompensation för kostnadsutvecklingen över huvud taget. Det gäller bl.a. anslagen till det fria kulturlivet och till vissa organisationer, där lönekostnaderna utgör en stor del. Det är rimligt att den statliga kulturpolitiken medverkar till att ge dessa kulturaktörer bättre planeringsförutsättningar. En löne- och priskompensation på två procent på berörda anslag motsvarar knappt 10 miljoner kronor enligt Kulturrådets beräkningar.

Kulturrådet föreslår

- att pris- och lönekomensationen på anslagen inom kulturområdet anpassas till de särskilda villkor som råder inom kultursektorn,
- att pris- och lönekomensationen ökar med en procent motsvarande 12 miljoner kronor till bidrag som redan har viss komensation.
- att det fr.o.m. 2010 införs komensation för pris- och löneökningar för de anslag på kulturbudgeten som inte idag har sådan, motsvarande 10 miljoner kronor, dvs. två procent.

5. FÖRSLAG TILL REGELÄNDRINGAR

Ett stort antal förslag om ändringar i olika bidragsförordningar lämnades i samband med förra årets budgetunderlag. En uppdaterad version att förra årets redovisning finns i bilaga.

6. FORMELLA TABELLER ENLIGT FÖRORDNING

FINANSIERING

	Utfall	Prognos	Förslag	Beräkning	Beräkning
	2008	2009	2010	2011	2012
Anslag					
Utgiftsområde 14					
Arbetsliv					
14 03 01 Särskilda jämställdhetsåtgärder (a)	40	1 840			
006 Särsk jämställdåtg - del till KUR (a)	40	1 840			
Utgiftsområde 17					
Kultur, medier, trossamfund och fritid					
17 01 01 Statens kulturråd (a)	1 187	51 431	50 310	51 379	52 407
001 Statens kulturråd (a)	1 187	50 244	50 310	51 379	52 407
17 01 02 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete (a)	1 796	179 221	178 221	178 221	181 785
001 Insatser för allmän kulturverksamhet och utvecklingsverksamhet (a)	797	81 650	79 185	79 185	80 749
002 Bidrag till alliansverksamheter (a)		58 036	58 036	58 036	58 036
003 Bidrag och andra insatser för nationella minoriteter (a)	-3	8 000	8 000	8 000	8 000
004 Bidrag till internationellt kulturutbyte (a)	1 002	33 333	33 000	33 000	35 000
17 01 04 Försöksverksamhet med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel (a)	0	151 955	158 003	164 780	168 076
001 Försöksverksamhet med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel (a)		151 955	158 003	164 780	168 076
17 02 02 Bidrag till regional musikverksamhet samt regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner (a)	353	779 486	805 540	833 629	850 301
003 Bidrag till länsmusikverksamhet samt regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner m.m. (a)	353	779 486	805 540	833 629	850 301
17 02 03 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål (a)	5 205	155 503	155 503	155 503	158 613
001 Bidrag till fria teater-, dans- och musik grupper, arrangörer samt vissa aktörer av kulturpolitiskt intresse (a)	332	145 713	145 381	145 381	146 500
002 Fonogram och musikalier m.m. (a)	4 873	14 995	10 122	10 122	12 113
17 03 01 Bidrag till biblioteksverksamhet (a)	99	47 740	49 629	51 736	52 771
001 Bidrag till biblioteksverksamhet (a)	99	47 740	49 629	51 736	52 771
17 03 02 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter (a)	1 900	124 182	124 182	124 182	126 666
001 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter (a)	1 900	124 182	124 182	124 182	126 666
17 01 07 Sysselsättningsåtgärder inom kulturområdet (a)	213	25 000			
001 Till Statens kulturråd (a)	213	25 000			
17 04 02 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön (a)		3 526	3 526	3 526	3 597
002 Bidrag till konstinköp till folkparker, folkets hus, bygdegårdar och nykterhetsorganisationer (a)		3 526	3 526	3 526	3 597
17 04 05 Bidrag till bild- och formområdet (a)	108	27 673	27 673	27 673	28 22
001 Bidrag till organisationer inom bild- och formområdet och verksamhetsstöd till vissa utställare (a)	108	26 123	26 015	26 015	26 568
002 Bidrag till Akademien för de fria konsterna (a)		1 658	1 658	1 658	1 658
17 08 03 Bidrag till regionala museer (a)	471	147 520	153 160	157 799	160 955
001 Bidrag till regionala museer (a)	471	147 520	153 160	157 799	160 955
17 01 05 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet (a)	190	5 835	6 025	6 202	6 32
007 Statens kulturråd (a)	8	2 290	2 500	2 600	2 700
013 Ansvarsmuseerna (a)	183	3 736	3 525	3 602	3 626
17 01 03 Skapande skola (a)	4 729	55 905	58 130	60 623	61 835
001 Skapande skola (a)	4 729	55 905	58 130	60 623	61 835
Summa Anslag	16 291	1 756 817	1 769 902	1 815 253	1 851 558
Avgifter som diponeras					
Statliga utställningsgarantier	71	1 250	1 300	1 300	1 300
Tjänsteexport	0	2 000	3 000	3 000	3 000
Övriga intäkter som diponeras	0	1 000	1 000	1 000	1 000
Summa Avgifter	71	4 250	5 300	5 300	5 300
Totalt	16 362	1 761 067	1 775 202	1 820 553	1 856 858

AVGIFTSBELAGD VERKSAMHET

	Bal. resultat 2008-12-31	Prognos Resultat 2009	Beräknade intäkter 2010	Beräknade kostnader 2010	Beräknat resultat 2010
Uppdragsverksamhet (tkr)					
Offentligrättslig verksamhet					
Statliga utställningsgarantier	71	0	1 250	1 250	0
Tjänsteexport	0	0	3 000	3 000	0
Summa	71	0	4 250	4 250	0

LÅNERAM

	Prognos 2009	Förslag 2010	Beräkn 2011	Beräkn 2012
Lån och räntor (tkr)				
IB lån i RGK	8 564	9 564	10 064	9 564
Beräknad nyupplåning	3 000	2 500	1 500	2 000
Beräknad amortering	2 000	2 000	2 000	2 000
UB lån i RGK	9 564	10 064	9 564	9 564
Föreslagen låneram	11 000	11 000	10 000	10 000
Beräknad ränteutgift	272	294	294	287
Ränteantagande för nyupplåning	3,0%	3,0%	3,0%	3,0%
Finansiering av räntor och avskrivningar				
01 01 001 Statens kulturråd	2 272	2 294	2 294	2 287

KREDITER

En högre kredit än tidigare föreslås på de anslag som belastas med förvaltningskostnader. Förändring av semesterlöneskuld och andra interimsposter kan variera mycket från år till år och är därmed svåra att prognostisera. Det utökade behovet av kredit är en effekt av övergång till kostnadsnärlig anslagsavräkning.

Anslag	Beräkning 2010	Föreslagen kredit	Beräkning 2011	Föreslagen kredit	Beräkning 2012	Föreslagen kredit	%
Utgiftsområde 17							
Kultur, medier, trossamfund och fritid							
17 01 01 Statens kulturråd (a)	50 310		51 379		52 407		
001 Statens kulturråd (a)	50 310	5 031	51 379	5 138	52 407	5 241	10%
17 01 02 Bidrag till allmän kulturverksamhet,utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete (a)	178 221		178 221		181 785		
001 Insatser för allmän kulturverksamhet och utvecklingsverksamhet (a)	82 000	4 920	82 000	4 920	83 785	5 027	6%
002 Bidrag till alliansverksamheter (a)	55 221	1 657	55 221	1 657	55 000	1 650	3%
003 Bidrag och andra insatser för nationella minoriteter (a)	8 000		8 000		8 000		0%
004 Bidrag till internationellt kulturutbyte (a)	33 000	1 980	33 000	1 980	35 000	2 100	6%
17 01 04 Försöksverksamhet med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel (a)	158 003		164 780		168 076		
001 Försöksverksamhet med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel (a)	158 003	0	164 780	0	168 076	0	0%
17 02 02 Bidrag till regional musikverksamhet samt regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner (a)	805 540		833 629		850 301		
003 Bidrag till länsmusikverksamhet samt regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner m.m. (a)	805 540	24 166	833 629	25 009	850 301	25 509	3%
17 02 03 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål (a)	155 503		155 503		158 613		
001 Bidrag till fria teater-, dans- och musik grupper, arrangörer samt vissa aktörer av kulturpolitiskt intresse (a)	145 381	4 361	145 381	4 361	146 500	4 395	3%
002 Fonogram och musikaler m.m. (a)	10 122	607	10 122	607	12 113	727	6%
17 03 01 Bidrag till biblioteksverksamhet (a)	49 629		51 736		52 771		
001 Bidrag till biblioteksverksamhet (a)	49 629	2 978	51 736	3 104	52 771	3 166	6%
17 03 02 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter (a)	124 182		124 182		126 666		
001 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter (a)	124 182	7 451	124 182	7 451	126 666	7 600	6%
17 04 02 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön (a)	3 526		3 526		3 597		
002 Bidrag till konstinköp till folkparker, folkets hus, bygdegårdar och nykterhetsorganisationer (a)	3 526	106	3 526	106	3 597	108	3%
17 04 05 Bidrag till bild- och formområdet (a)	27 673		27 673		28 226		
001 Bidrag till organisationer inom bild- och formområdet och verksamhetsstöd till vissa utställare (a)	26 015	780	26 015	780	26 568	797	3%
002 Bidrag till Akademien för de fria konsterna (a)	1 658	0	1 658	0	1 658	0	0%
17 08 03 Bidrag till regionala museer (a)	153 160		157 799		160 955		
001 Bidrag till regionala museer (a)	153 160	4 595	157 799	4 734	160 955	4 829	3%
17 01 05 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet (a)	6 025		6 202		6 326		
007 Statens kulturråd (a)	2 500	250	2 600	260	2 700	270	10%
013 Ansvarsmuseerna (a)	3 525	106	3 602	108	3 626	109	3%
17 01 03 Skapande skola (a)	58 130		60 623		61 835		
001 Skapande skola (a)	58 130	5 813	60 623	6 062	61 835	6 184	10%

Räntekontokredit, tkr	2009 års kredit	Behov 2010
	7 000	7 000

BEMYNDIGANDEN**fria grupper**

Tkr	Prognos 2009	Förslag 2010	Beräkn 2011	Beräkn 2012	Beräkn 2013
17 07 03 Bidrag till fria teater-, dans- och musikgrupper, arrangörer samt vissa aktörer av kulturpolitiskt intresse (a)					
Ingående åtaganden	79 395	80 000			
+ Nya åtaganden	80 000	200 000			
- Infriade åtaganden	-79 395	-80 000	-100 000	-50 000	-50 000
Utestående åtagande vid årets slut	80 000	200 000			

institutioner

Tkr	Prognos 2009	Förslag 2010	Beräkn 2011	Beräkn 2012	Beräkn 2013
17 07 02 Bidrag till länsmusikverksamhet samt regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner m.m. (a)					
Ingående åtaganden	0	0			
+ Nya åtaganden	0	10 000			
- Infriade åtaganden	0	0	-10 000		
Utestående åtagande vid årets slut	0	10 000			

museer

Tkr	Prognos 2009	Förslag 2010	Beräkn 2011	Beräkn 2012	Beräkn 2013
17 08 03 Bidrag till regionala museer (a)					
Ingående åtaganden	0	0			
+ Nya åtaganden	0	5 000			
- Infriade åtaganden	0	0	0	0	-5 000
Utestående åtagande vid årets slut	0	5 000			

tidskriftsstöd

Tkr	Prognos 2009	Förslag 2010	Beräkn 2011	Beräkn 2012	Beräkn 2013
17 03 02 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter (a)					
Ingående åtaganden	0	0			
+ Nya åtaganden	0	20 000			
- Infriade åtaganden	0	0	-20 000		
Utestående åtagande vid årets slut	0	20 000			
Anm. Avser hela produktionsstödet och nättidskrifterna.					

bild och form

Tkr	Prognos 2009	Förslag 2010	Beräkn 2011	Beräkn 2012	Beräkn 2013
17 04 05 Bidrag till bild- och formområdet (a)					
Ingående åtaganden	0	0			
+ Nya åtaganden	0	10 000			
- Infriade åtaganden	0	0	-10 000		
Utestående åtagande vid årets slut	0	10 000			

utvecklingsanslaget

Tkr	Prognos 2009	Förslag 2010	Beräkn 2011	Beräkn 2012	Beräkn 2013
17 01 02 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete (a)					
Ingående åtaganden	0	0			
+ Nya åtaganden	0	20 000			
- Infriade åtaganden	0	0	-10 000	-5 000	-5 000
Utestående åtagande vid årets slut	0	20 000			

Förslaget baseras på att Kulturrådet tillförs utvecklingsmedel fr.o.m. 2010 enligt förslag i budgetunderlaget

Förordningsförändringar

1. Förordning (1996:1598) om statsbidrag till regional kulturverksamhet

1.1 Behovet av ändring

Ett par bestämmelser i denna förordning är inaktuella och det behövs även förändringar med anledning av Kulturrådets nya beslutsordning.

I 1§ punkt 4 används begreppet länskonstnärer medan regleringsbrevet använder begreppet länskonsulenter. De regioner som har konsulentverksamhet nyttjar också begreppet konsulenter.

I avsnittet om bidragets storlek anges i 9§ att statsbidrag lämnas i form av stödenheter. Till och med 2005 angavs i regleringsbrevet att bidraget lämnas i form av stödenheter. Från och med 2006 förekommer inte begreppet stödenheter i regleringsbrevet. Det vore önskvärt att skrivningen även togs bort i förordningen.

I 17§ anges att det till ansökan skall bifogas ett yttrande från det landsting, den kommun eller annan huvudman som avser att lämna bidrag till kulturverksamheten. I samband med beredningen av ansökningar förs samtal med både företrädare för institutionerna och de regionala/kommunala huvudmännen kring medelstilldelningen för det aktuella året. Kulturrådet samlar sedan in huvudmanbidragen genom en samlad förfrågan till huvudmännen under det första kvartalet då alla beslut kan förväntas vara fattade. Det ter sig mer ändamålsenligt att göra detta samlat i en dialog direkt med huvudmännen snarare än att varje ansökan ska tillfogas ett yttrande.

I 18 § står det att ”Statens kulturråd skall fördela stödet mellan övriga stödberättigade kulturinstitutioner, men när det gäller de regionala museerna skall beslut om fördelning fattas efter samråd med Riksantikvarieämbetet.” Tidigare regleringsbrev har poängterat detta och angivit att fördelningen skall göras i samråd med Riksantikvarieämbetet. I regleringsbrevet för 2008 finns denna text inte med och Kulturrådet tolkar detta som om samråd ej behöver göras innan fördelning. Kulturrådet informerar dock Riksantikvarieämbetet om föreslagen fördelning innan beslut fattas.

Kulturrådet föreslår att 20 § stryks med anledning av att den nya myndighetsförordningen och Kulturrådets instruktion inte längre utpekar styrelsen som beslutsfattare i alla bidragsärenden. Numera har styrelsen ett övergripande ansvar för hela verksamheten med möjlighet att delegera bidragsbeslut till generaldirektören. För övriga bidragsärenden finns som huvudregel ingen förordnings-

bestämmelse som tvingar styrelsen att fatta beslut, utan beslutanderätten kan delegeras. Styrelsen har därför kunnat delegera utvecklingsbidrag avseende övriga bidrag till generaldirektören och önskar göra detta även avseende bidrag till teater-, dans- och musikinstitutionerna, regionala museer samt länsbibliotek.

Styrelsen har i sin arbetsordning beslutat att det är styrelsen som fattar beslut om *verksamhetsbidrag* till teater-, dans- och musikinstitutionerna, regionala museer samt länsbibliotek. Vad gäller *utvecklingsbidragen* önskar dock styrelsen delegera beslutanderätten till generaldirektören. Anledningen till detta är utöver vad som angivits ovan att det krävs en flexibilitet vid beredningen av utvecklingsbidrag. Ett spännande projekt kan dyka upp under året där Kulturrådet vill lämna utvecklingsbidrag och det kan rent administrativt vara besvärligt att behöva invänta planerade styrelsemöten. Det kan vara avgörande att Kulturrådet här kan agera snabbt och lyhört.

Utvecklingsbidrag till teater-, dans- och musikinstitutionerna, regionala museer samt länsbibliotek bereds som huvudregel i samråd med regionen, huvudmannen och aktuell institution. Ofta uppkommer en förhandlingssituation, då Kulturrådet som en förutsättning ser att huvudmannen ska stå för viss finansiering för att Kulturrådets bidrag ska bli aktuellt. Även denna förhandling kan vad gäller utvecklingsbidrag försvåras om beslut måste fattas av styrelsen vid styrelsens begränsade antal möten under ett år.

Vidare är utvecklingsbidragen i jämförelse med verksamhetsbidragen till teater-, dans- och musikinstitutionerna, regionala museer samt länsbibliotek mycket begränsade rent beloppsmässigt. Självklart kommer generaldirektören, om denna förordningsförändring vidtas, i efterhand rapportera till styrelsen om vilka utvecklingsbidrag som beviljats.

Som ovan nämns bereds ärendena ofta i samråd mellan olika aktörer. Kravet på samråd i andra meningen 20 § är dock väldigt otydligt då det i realiteten inte utpekar vem samråd ska föras med. ”Representanter för de olika områdena” ger ingen egentligen vägledning kring vem som avses. Kulturrådet har tidigare i sitt regleringsbrev haft krav om samråd vid viss bidragsgivning. Det har dock då angivits exakt med vem. Dessa krav har nu i stor utsträckning under de senare åren tagits bort ur regleringsbrevet. Med hänvisning till detta ter det sig märkligt att krav om detta finns kvar i en förordning.

Även den sista meningen i aktuell paragraf är otydlig

och tillämpas inte av Kulturrådet. En otydlighet består i att det inte framgår vilken arbetsordning som avses. I den nya myndighetsförordningen (2007:515) anges att styrelsen ska besluta om en arbetsordning och vad denna arbetsordning ska innehålla. Krav på sådan arbetsordning började gälla först den 1 januari 2008. Skrivningen i aktuell bidragsförordning verkar ha tillkommit 1997, dvs. innan dagens definition av begreppet arbetsordning. En annan otydlighet består i att det inte framgår vem som ska fatta beslut om ett sådant "särskilt beslut" som anges sist i paragrafen.

Med dessa argument önskar alltså Kulturrådet att 20 § i förordningen (1996:1598) om statsbidrag till regional kulturverksamhet i sin helhet utgår och gärna så snart som möjligt, så att beslutsordningen för Kulturrådets styrelse och generaldirektör i detta hänseende är tydlig redan till årsskiftet eller åtminstone så snart som möjligt.

1.2 Konsekvensanalys

De två första förändringarna syftar huvudsakligen till att uppdatera förordningen till nu gällande regleringsbrev och bör i den meningen inte få några vidare konsekvenser mer än att skrivningarna i regelverken kommer att stämma bättre överens än tidigare.

Ändringen av 17§ syftar till att förenkla de administrativa rutinerna för både institutioner, regioner och Kulturrådet och bör inte få några andra konsekvenser.

1.3 Konkret lagtext med förändringar

För föreslagna ändringar se sid 34.

2 Förordning (1993:567) om statligt stöd till kulturtidskrifter

2.1 Behovet av ändring

Regleringen av stödet till kulturtidskrifter kräver en grundläggande genomgång. Kulturrådet bedömer att en sådan genomlysning bör samordnas med översynen av litteraturstödet. En sådan översyn tar viss tid och Kulturrådet önskar därför föreslå några mindre ingripande ändringar som kan göras inom en snar framtid.

I 3 § gällande förordning finns en skrivning om att statsbidraget ska avse ett *redovisningsår*. För att tidskrifterna ska få acceptabla arbetsförhållanden skulle beslut i så fall behöva fattas innan årsskiftet. Eftersom detta i dagsläget inte är möjligt (i enlighet med anslagsförordningen) önskar Kulturrådet att bidraget om nödvändigt även kan disponeras under följande års första månader. Med anledning av detta önskar Kulturrådet att skrivningen om redovisningsår stryks. Ytterligare en anledning är att detta inte uppställs som krav i de andra bidragsförordningarna.

Ett annat exempel på en obsolet skrivning är den om stöd till *kassetter*. Paragrafen syftar till att göra kulturtidskrifter

tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. Kulturrådet önskar stryka denna del helt. Skälen till detta är flera. Inläsning av tidskrifter generellt görs inte längre till kassetformat. Nya format är t.ex. DAISY, cd och mp3. Cirka 10–15 kulturtidskrifter ansöker årligen om kassetstöd från Kulturrådet. Dessa tidskrifter ska ha minst fem prenumeranter på kassetversionen. Kulturrådet har svårt att följa upp bidragets träffsäkerhet och kulturtidskrifternas ägare har sällan tillgång till de kanaler där de kan skaffa prenumeranter på den inlästa versionen av tidskriften. Det är även olyckligt att urvalet av kulturtidskrifter som kan göras tillgängliga för personer med funktionsnedsättning begränsas av vilka tidskrifter som uppbär produktionsstöd från Kulturrådet.

Kulturrådet vill med anledning av ovanstående föreslå att uppdraget att göra kulturtidskrifter tillgängliga för personer med funktionsnedsättning överförs till Talboks- och punktskriftsbiblioteket (TPB). TPB producerar i dagsläget litteratur på medier som är anpassade för personer med läshandikapp. De lånar även ut talböcker via andra bibliotek och punktskriftsböcker direkt till låntagare. Kulturrådet har bedrivit en försöksverksamhet tillsammans med TPB, KURT, där en ny modell för hur kulturtidskrifter ska kunna framställas i DAISY utvecklades. TPB har därmed även kompetens både att producera inlästa kulturtidskrifter och bidra till att inlästa kulturtidskrifter, via biblioteksverksamheten, får en större spridning till målgruppen. (5 §). Med anledning av förslaget om borttagande av kassetstödet bör även 6 § sista stycket strykas.

I nuvarande förordning finns ett krav om att *tidskriftens intäkter inte kommer att täcka kostnaderna* för att bidrag ska få beviljas. Vidare krävs att ägaren med egna medel eller med stöd från annat håll inte har eller borde ha tillräckliga förutsättningar att i övrigt finansiera utgivningen. Kulturrådet önskar stryka detta krav helt och endast göra den ekonomiska bedömningen (ekonomiska situation) som framgår av regleringsbrevet. Skäl för detta är de administrativa svårigheter som följer av att ha en rättssäker hantering med dessa formella krav. Dessutom finns skäl att ifrågasätta om detta negativa ekonomiska incitament är konstruktivt när det gäller att främja en värdefull mångfald av åsikter och behandlade ämnen i utbudet av kulturtidskrifter. (6 § p.2)

Kulturrådet föreslår att det särskilda utpekandet av att stöd får ges till invandrar- och minoritetsspråk stryks. Eftersom det inte är särskilt utpekat att stöd får ges till tidskrifter på svenska är skrivningen obsolet.

Möjligheten att bevilja bidrag för *lagerhållning* av tidskrifter har Kulturrådet inte utnyttjat, och finner inga skäl att göra det framledes heller (11 §).

Vidare önskar Kulturrådet diskutera om förordningens

bestämmelse om *minoritetsbeslut* i 15 §, som avviker från förvaltningslagens regler för omröstning, bör finnas kvar och i så fall grunden för detta. Eftersom Kulturrådet inte lyckats klarlägga argumenten för denna särordning, är Kulturrådets förslag att denna omröstningsregel stryks.

För att korrespondera med Kulturrådets övriga bidragsförordningar önskar Kulturrådet ett tillägg till förordningen som tillåter rådet att föreskriva *ytterligare villkor* för bidraget och att sådana villkor får förbindas med skyldighet för mottagaren att återbetala det belopp som utgått eller del därav, om villkoret inte uppfylls.

2.2 Konkret lagtext med förändringar

För föreslagna ändringar se sid 35.

3 Förordningen (1998:1469) om statligt litteraturstöd

En genomgripande översyn önskas avseende denna förordning tillsammans med regleringarna kring kulturtidskrifter och stödet till bokhandeln. Kulturrådet avser att återkomma till Kulturdepartementet i denna fråga vid ett senare tillfälle. Som grund för denna översyn kan användas de tidigare föreslagna förändringarna som översänts till Kulturdepartementet i november 2005.

4 Förordningen (1985:525) om statligt stöd till bokhandeln

4.1 Behovet av ändring

En administrativ komplikation är att bidraget enligt förordningen (33 §) ska betalas ut i två delar: den första tidigast den 30 juni och den andra delen tidigast den 31 december. Med hänsyn till rådets ekonomihantering, delårsbokslut och årsbokslut är dessa utbetalningsdatum svåra att hålla. Rådet föreslår därför att datum för utbetalning av sortimentsstödet tas bort.

4.2 Konkret lagtext med förändringar

För föreslagna ändringar se sid 36.

5 Förordningen (1996:1608) om statsbidrag till folkbibliotek

5.1 Behovet av ändring – *prenumerationsstöd*

I denna förordning 12 § regleras stöd till biblioteken för prenumerationer av kulturtidskrifter. Den detaljerade skrivningen leder till kostsam administration för såväl sökande bibliotek som Kulturrådet. De bidrag som utbetalas varierar mellan 250–3 000 kr per sökande bibliotek. Detta avspeglas även i att intresset för att söka stödet är lågt.

5.1.1 Konsekvensanalys

Kulturrådet anser att den omfattande administrationen inte kan anses motiverad i förhållande till effekten och fö-

reslår att klausulen stryks. Kulturtidskrifterna har förvisso problem med distribution och synlighet, men rådet bör stimulera till ökat användande av kulturtidskrifter på bibliotek på andra vis: bland annat genom projektbidrag. Detta finns möjlighet till med andra gällande förordningar.

5.2 Behovet av ändring – *inköpsstöd*

Förordningen reglerar även bidraget till folk- och skolbibliotekens inköp av litteratur (13 §). Regleringen stipulerar att bidraget ska vara lägst 50 000 kr. Detta leder till en hög subventionsgrad för små kommuner: Omräknat till bidrag per barn kan det bli så högt som 94 kr per barn, att jämföra med 11 kr per barn i stora kommuner. Kulturrådet föreslår att lägsta summan istället bör vara 30 000 kr.

Förordningen anger även att, om kommunen begär det, ansökan kan göras för en treårsperiod. Eftersom detta inte är förenligt med gällande budgetlag föreslås att detta stryks.

5.2.1 Konsekvensanalys

En minskning av lägsta bidragsnivå till 30 000 kr minskar subventionsgraden av små kommuner. Kulturrådet bedömer att det finns skäl att utjämna bidraget. Stora kommuner har större barnkullar och proportionellt sett större behov av litteraturinköp. Genom en sådan förändring kan medel frigöras och istället finansiera läsfrämjande verksamhet. De pengar som kan frigöras bidrar till att lösa problemet med finansiering av den nationella webbtjänsten Barnens bibliotek, som idag finansieras med projektmedel och som bör få en permanent finansiering och placering.

5.3 Konkret lagtext med förändringar

För föreslagna ändringar se sid 37.

6 Förordning (1982:502) om statsbidrag till konsthantverkskooperativ

6.1 Behovet av ändring

Här föreslås en ändring som innebär ökad flexibilitet i Kulturrådets bidragsgivning för att på ett mer dynamiskt sätt kunna stärka konsthantverkets utveckling och förnyelse. Syftet är att kunna stödja olika former av sammanlutningar av yrkesverksamma konsthantverkare i form av årligt verksamhetsbidrag och/eller projektbidrag för att därmed främja en mångsidig utställnings- och programverksamhet av samtida konsthantverk i egen lokal eller på annan ort. Den föreslagna ändringen består även i att nuvarande förordningstext om huvudsakligt syfte att försälja medlemmarnas arbeten, tas bort.

6.2 Konkret lagtext med förändringar

För föreslagna ändringar se sid. 38.

Förordning (1996:1598) om statsbidrag till regional kulturverksamhet

NUVARANDE LYDELSE

1 § Statsbidrag enligt denna förordning lämnas till regionala och lokala kulturinstitutioner. Statsbidrag får ges till

1. teater-, dans- och musikinstitutioner, inklusive länsmusikverksamhet,
2. regionala museer,
3. länsbibliotek,
4. verksamhet med länskonstnärer,
5. regionala konsulenter för mångkultur,
6. regionala arkivinstitutioner, och
7. regionala resurscentrum för film och video.

Statsbidrag lämnas till regionala och lokala institutioner som regeringen har förklarat berättigade till sådant stöd. Förordning (2005:1147).

9 § Statsbidrag lämnas i form av stödenheter.

10 § Regeringen fastställer årligen en stödenhets storlek.

17 § Ansökan om statsbidrag skall innehålla en verksamhetsplan. Till ansökan skall även bifogas ett yttrande från det landsting, den kommun eller annan huvudman som avser att lämna bidrag till kulturverksamheten. Förordning (2005:1147).

18 § Riksarkivet skall fördela stödet till regionala arkivinstitutioner. Riksantikvarieämbetet skall, efter samråd med Statens kulturråd och det regionala självstyrelseorganet, fördela stödet för uppgifter inom kulturmiljöarbetet till de regionala museerna i Skåne län.

Stiftelsen Svenska Filminstitutet skall fördela stödet till regionala resurscentrum för film och video.

Statens kulturråd skall fördela stödet mellan övriga stödberättigade kulturinstitutioner, men när det gäller de regionala museerna skall beslut om fördelning fattas efter samråd med Riksantikvarieämbetet. Förordning (2005:1147).

19 § Statens kulturråd, Riksarkivet, Riksantikvarieämbetet och Stiftelsen Svenska Filminstitutet skall i sina beslut om fördelning av stöd ange villkoren för stödet. Statens kulturråd skall efter samråd med Riksantikvarieämbetet ange villkoren för statsbidrag till övriga regionala museer än de som avses i 15 § andra stycket. Förordning (2005:1147).

20 § Statens kulturråds styrelse skall besluta om fördelning av utvecklingsbidrag till teater-, dans- och musikinstitutioner, regionala museer samt länsbibliotek. Innan beslut fattas skall Statens kulturråd samråda med representanter för de olika områdena. Hur detta skall gå till anges i arbetsordningen eller i särskilda beslut. Förordning (2005:1147).

FÖRESLAGEN LYDELSE

1 § Statsbidrag enligt denna förordning lämnas till regionala och lokala kulturinstitutioner. Statsbidrag får ges till

1. teater-, dans- och musikinstitutioner, inklusive länsmusikverksamhet,
2. regionala museer,
3. länsbibliotek,
4. verksamhet med länskonsulenter,
5. regionala konsulenter för mångkultur,
6. regionala arkivinstitutioner, och
7. regionala resurscentrum för film och video.

Statsbidrag lämnas till regionala och lokala institutioner som regeringen har förklarat berättigade till sådant stöd.

Utgår

Utgår

17 § Ansökan om statsbidrag skall innehålla en verksamhetsplan.

18 § Riksarkivet skall fördela stödet till regionala arkivinstitutioner. Riksantikvarieämbetet skall, efter samråd med Statens kulturråd och det regionala självstyrelseorganet, fördela stödet för uppgifter inom kulturmiljöarbetet till de regionala museerna i Skåne län.

Stiftelsen Svenska Filminstitutet skall fördela stödet till regionala resurscentrum för film och video.

Statens kulturråd skall fördela stödet mellan övriga stödberättigade kulturinstitutioner.

19 § Statens kulturråd, Riksarkivet, Riksantikvarieämbetet och Stiftelsen Svenska Filminstitutet skall i sina beslut om fördelning av stöd ange villkoren för stödet. Statens kulturråd skall efter samråd med Riksantikvarieämbetet ange villkoren för statsbidrag till övriga regionala museer än de som avses i 16 § andra stycket.

Utgår

Förordning (1993:567) om statligt stöd till kulturtidskrifter

NUVARANDE LYDELSE

3 § Stöd enligt denna förordning lämnas för ett redovisningsår i sänder.

Med redovisningsår avses tiden från och med den 1 januari till och med den 31 december samma år. Förordning (2003:27).

5 § Produktionsstöd får lämnas som bidrag till produktionskostnaderna vid utgivning i Sverige av kulturtidskrifter och barntidskrifter på invandrar- och minoritetsspråk, om ägaren av tidskriften har verksamhet i Sverige. Tidskrifter som ges ut på de nationella minoritetsspråken skall särskilt beaktas.

Stöd enligt första stycket får även lämnas som bidrag för utgivning av kulturtidskrifter på kassett. Förordning (2003:27).

6 § Produktionsstöd får lämnas till ägare av en sådan tidskrift

1. som enligt utgivningsplan är avsedd att ges ut med mer än ett nummer årligen och med högst ett nummer varje vecka, och
2. för vilken det kan beräknas att intäkterna under redovisningsåret inte kommer att täcka kostnaderna, och vars ägare inte med egna medel eller med stöd från annat håll har eller borde ha tillräckliga förutsättningar att i övrigt finansiera utgivningen.

För stöd till utgivning av kulturtidskrifter på kassett gäller första stycket 1. En förutsättning för stöd till sådan utgivning är dock att tidskriften har minst fem kassettprenumeranter. Förordning (1998:1385).

11 § Om det finns synnerliga skäl, får produktionsstöd även lämnas för lagerhållning av tidskrifter.

15 § Omröstningsreglerna i 18 § förvaltningslagen (1986:223) skall gälla på Statens kulturråds beslut enligt denna förordning, med följande undantag:

1. Stöd skall lämnas, om det föreslås av en ledamot i Kulturrådets styrelse och två andra ledamöter biträder förslaget.
2. Tidigare meddelat beslut om stöd får ändras till att avse ett högre stöd om det föreslås av en ledamot i Kulturrådets styrelse och två andra ledamöter biträder förslaget.

Stöd som beslutats i enlighet med bestämmelserna i första stycket 1 eller 2 får för varje ledamot i styrelsen och för varje redovisningsår uppgå till högst två procent av hela det belopp som för redovisningsåret står till förfogande för stöd. Förordning (2003:27).

FÖRESLAGEN LYDELSE

Utgår

5 § Produktionsstöd får lämnas som bidrag till produktionskostnaderna vid utgivning i Sverige av kulturtidskrifter och barntidskrifter, om ägaren av tidskriften har verksamhet i Sverige. Tidskrifter som ges ut på de nationella minoritetsspråken skall särskilt beaktas.

Utgår

6 § Produktionsstöd får lämnas till ägare av en sådan tidskrift som enligt utgivningsplan är avsedd att ges ut med mer än ett nummer årligen och med högst ett nummer varje vecka, och

Utgår

Utgår

Utgår

Utgår

Ny 15 § Statens kulturråd får föreskriva ytterligare villkor för bidraget. Sådant villkor får förbindas med skyldighet för mottagaren att återbetala det belopp som utgått eller del därav, om villkoret inte uppfylls.

Förordningen (1985:525) om statligt stöd till bokhandeln

NUVARANDE LYDELSE

33 § Sortimentssöd betalas ut i efterskott. Hälften av stödbeloppet betalas ut tidigast den 30 juni och resterande hälft tidigast den 31 december. Utbetalning vid första tillfället får endast ske om bokhandeln är ansluten till nyhetsabonnemanget. Utbetalning vid det senare tillfället får endast ske om bokhandeln köpt det antal titlar som Statens kulturråd har bestämt. Förordning (2002:1092).

FÖRESLAGEN LYDELSE

33 § Sortimentssöd betalas ut i efterskott. Stödbeloppet delas upp och betalas ut vid två tillfällen. Utbetalning vid första tillfället får endast ske om bokhandeln är ansluten till nyhetsabonnemanget. Utbetalning vid det senare tillfället får endast ske om bokhandeln köpt det antal titlar som Statens kulturråd har bestämt.

Förordning (1996:1608) om statsbidrag till folkbibliotek

NUVARANDE LYDELSE

12 § En kommun får efter ansökan beviljas statsbidrag för kommunala biblioteks prenumerationer på sådana kulturtidskrifter som får stöd enligt förordningen (1993:567) om statligt stöd till kulturtidskrifter. Bidraget får även användas för utvecklingsinsatser med inriktning på kulturtidskrifter. Bidraget får avse högst fem prenumerationer under längst tre år.

En förutsättning för stödet är att biblioteket inte prenumererar eller tidigare har prenumererat på de tidskrifter som ansökan gäller. F (2002:1093).

13 § Frågor om statsbidrag enligt denna förordning prövas av Statens kulturråd.

Frågor om statsbidrag för inköp av litteratur prövas av Statens kulturråd efter särskild ansökan från kommunen. Ansökan prövas för en ettårsperiod eller, om kommunen begär det och till ansökan fogar en redogörelse för de följande två åren, för en treårsperiod. En kommun kan därefter komma in med en ny ansökan. Statsbidrag betalas ut för ett år i sänder och lämnas efter kommunstorlek med lägst 50 000 kr. Förordning (2005:1092).

FÖRESLAGEN LYDELSE

Utgår

13 § Frågor om statsbidrag enligt denna förordning prövas av Statens kulturråd.

Frågor om statsbidrag för inköp av litteratur prövas av Statens kulturråd efter särskild ansökan från kommunen.

Statsbidrag betalas ut för ett år i sänder och lämnas efter kommunstorlek med lägst 30 000 kr.

Förordning (1982:502) om statsbidrag till konsthantverkskooperativ m.fl.

NUVARANDE LYDELSE

1 § För att stödja konsthantverket och främja dess utveckling och förnyelse kan statsbidrag enligt denna förordning ges till sammanslutningar av konsthantverkare (konsthantverkskooperativ).

2 § För att få bidrag skall sammanslutningen

1. bestå av yrkesverksamma konsthantverkare,
 2. bedriva verksamhet som bygger på medlemmarnas egna insatser,
 3. uppvisa viss stadga i organisation och arbetsformer,
 4. ha till huvudsakligt syfte att ställa ut och försälja medlemmarnas arbeten.
-

3 § Frågor om bidrag prövas av Statens kulturråd efter särskild ansökan.

4 § Vid fördelningen av bidrag skall hänsyn tas dels till den konstnärliga kvaliteten och det kulturpolitiska värdet i sammanslutningens verksamhet, dels till verksamhetens omfattning, dels ock till sammanslutningens behov av bidrag för sin fortsatta verksamhet.

5 § Bidrag kan utgå i form av ett årligt verksamhetsbidrag.

6 § Kulturrådet får föreskriva villkor för bidraget. Sådant villkor får förbindas med skyldighet för mottagaren att återbetala det belopp som utbetalts eller en del av det, om villkoret inte uppfylls.

7 § Beslut av Kulturrådet enligt denna förordning får inte överklagas.

8 § Kulturrådet meddelar de ytterligare föreskrifter som kan behövas för verkställigheten av denna förordning.

FÖRESLAGEN LYDELSE

1 § För att stödja konsthantverket och främja dess utveckling och förnyelse kan statsbidrag enligt denna förordning ges till sammanslutningar av yrkesverksamma konsthantverkare.

2 § Statsbidraget skall främja en mångsidig utställnings- och programverksamhet av samtida konsthantverk.

3 § Statsbidrag kan beviljas sammanslutning av konsthantverkare som uppbär bidrag från kommun, landstingskommun eller enskild organisation eller vars verksamhet finansieras på annat sätt än genom sådant bidrag. Sammanslutningen skall uppvisa viss stadga i organisation och arbetsformer.

4 § Frågor om bidrag prövas av Statens kulturråd efter särskild ansökan.

5 § Bidragsgivningen bör särskilt inriktas mot sådana sammanslutningar av yrkesverksamma konstnärer, vilkas verksamhet kan bedömas vara av stort konstnärligt eller kulturpolitiskt värde.

6 § Bidrag kan utgå i form av årligt verksamhetsbidrag och/eller tillfälligt bidrag till utställnings- och programverksamhet i egen lokal eller på annan ort.

7 § Statens kulturråd får besluta att kräva tillbaka bidrag om

1. det har lämnats på grund av felaktiga uppgifter,
 2. det inte har använts för det ändamål det har beviljats för, eller
 3. den redovisning som Kulturrådet i beslut om bidrag uppställt som krav, inte har lämnats i tid.
-

8 § Kulturrådet får föreskriva ytterligare villkor för bidraget. Sådant villkor får förbindas med skyldighet för mottagaren att återbetala det belopp som utbetalts eller en del av det, om villkoret inte uppfylls.

9 § Beslut av Kulturrådet enligt denna förordning får inte överklagas.

10 § Närmare föreskrifter för tillämpningen av denna förordning meddelas av Statens kulturråd.
